

Izdejna vsek četrtrek in
vsej s poštnino vred ali
v Mariboru s pošiljanjem
na dom za celo leto 25 din.,
pol leta 12,50 din., četrtečia
4,50 din. Izven Jugoslavije
46 din. Naročina se pošilje
na upravitelja "Sloven-
skega Gospodarja" v Ma-
ribor, Koroska cesta 5.
Labi se dopošilja do od-
povedi. Naročina se pla-
čuje v naprej.
Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

53. številka

MARIBOR, dne 20. decembra 1928.

57. letnik.

Brez miru.

Božič je praznik miru. «Mir ljudem na zemlji!» — veli njegova sveta, večno lepa pesem. Mir vam oznanja, mir si sami želimo, a temne sile so na delu, ki nas oddajajo od njega ter nas ogrožajo z neredom, nasiljem, krivico in celo z nevarnostjo ponovnega človeškega poljka.

Evropa brez miru.

Pod tem naslovom je spisal bivši pred- in povojni italijanski državnik in politik Nitti knjigo, ki dokazuje, da je v Evropi vse polno netiva za nove strašne zločine nad človeštvo. Njemu so se pridružili s svojimi deli in dokazi še drugi evropski učenjaki, politiki in pisatelji. Evropa je brez miru! Določeno vojno je končala s pogodbami in dogovori, nekaj držav je razpadlo, druge so nastale, eno se je odpravilo, drugo preuredilo, temelji za trajni mir se pa le niso našli. — Troni so se podirali, krone so padale, pravih ljudovlad z oddočevanjem širokih narodnih slojev je pa bore ma lo nastalo. Uglednega in zaslužnega Nittija, ki je orisal današnjo Evropo, preganajo vladajoči italijanski fašisti s kamjenjem in po ječah evropskih držav trpi vse polno poštenih in značajnih ljudi, ki so se iskreno zavzemali za mir in spravljalost ter možato nastopili proti vojnohujskajoči politiki.

Pred vojno je bil višek politične modrosti takozvano «ravnotežje» v Evropi. Vsaka država je skrbela, da doseže isto moč in silo kot njeni sosedji in če se je osnovala kaka zveza, se je njej takoj postavila nasproti druga, kot protiutež. Povojna doba nam je prinesla podpisane pogodbe in lepe izjave o miru, v resnicu je pa ostalo vse pri starem in kakor poprej tako se tudi se daj išče in postavlja «ravnotežje».

Ker sta Nemčija in Rusija izločeni iz evropskih državnih zborov in svetov, je zato vedno večje tekmovanje med Francijo in Anglijo za vodilno mesto evropske politike. Francija ima okrog sebe države male antante, Angliji pa sledijo neutralne ali neodvisne države in potem je še Italija stopila v posebno zvezo s Španijo, da varuje in zavaruje zlasti napram Franciji svoje interese na Sredozemskem morju. Razmerje med silami je napeto in nevarnost novih vojn je velika. Tajne pogodbe za obrambo in tudi za napade se sklepajo, kakor poprej in to je mogoče samo vsled tega, ker ne odločuje ljudstvo, ki je proti vsaki vojni ter hoče po silno bridkih izkušnjah obdržati mir za vsako ceno, temveč velika manjšina protiljudskih oblastnikov, ki so že in bi še radi gonili nard iz blagodejnega miru v ogenj in nesrečo.

Kje je naš mir?

V Evropi brez miru se pa posebno brido občuti pomanjkanje miru kot največje človeške sreče v naši

Živ pokopan.

Po angleškem izvirniku A. Bennettta napisal Paulus.

9. nadaljevanje.

Tak je bil.

Usodni korak se ni dal več popraviti in domovina, ne človeštvo bo ostalo v svoji odurni zmoti do sodnjega dneva —.

Cemu bi se prerekal sam s seboj? Bolje je, da se pobota s svojo bodočnostjo in v bodoče ne hodi k ljudem, pred katere se itak ne upa stopiti!

Boječ je, pa je konec besedi. «Mistil sem, da je tukaj gospod Smrekar doma —. Dobri Bog! Kam pripravi boječnost človeka, pa če je tudi tako slaven pisatelj, kot je Aleš Blaž —.

V hotelu ga je čakalo pisimo. Sime Blaž mu ga je poslal.

Ne verjame, tako mu je pisal, da bi gospod Brgez smatral za svojo dolžnost- udeležiti se pogreba svojega gospoda. Pa kljub temu mu pošilja vstopnico k pogrebni slavnosti v mestni cerkvi. Naj naredi z njo, kar hoče. Več časnikarjev, je pisal, da se je včeraj in danes oglasilo pri njem in vprašalo za naslov Aleševega sluge. Pa ni se mu zdelo primereno, da bi bil ugodil njihovi radovednosti. —

Tako je pisal Sime Blaž.

Za njegovo nevljudnost do časnikarjev mu je bil Aleš hvalezen, za druge njegove odurnosti pa se ni dosti zmenil. Saj še čudno, da mu je vobče pisal in vstopnico poslal —!

Vzel jo je v roke.

državi. Neki beografski list je takole označil položaj v naši državi: Protiv dvem monarhijam (nemški in avstro ogrski) smo se borili in dobili smo kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. V tej kraljevini živimo sedaj v znamenju posebnega trojstva. Srbe, Hrvate, in Slovence vladajo srbski radikali, Turki in Nemci. Protiv tej trojice so vstali Hrvati, Slovenci in prebivalci Bosne, da si izvojujejo svoje pravice. Protiv vlad je sicer tudi druga trojica: demokrati, zemljoradniki in socijalisti, a ne radi naroda in njegovih pravic, temveč samo radi tega, ker niso na vladu. Protiv zvezni Hrvatov, Slovencev in Bosancev se vrlada upira na trojstvo puške, sablje in generalske «bele roke». K trojicam spada tudi amen, tega bo pa izrekel narod, ko bo enkrat izgnal vse, kar danes še izkorisča in tlači našo državo.

Naš narod do vlade ne more imeti nobenega zaupanja, ker je vse njeno delovanje naperjeno proti pravicam in zahtevam slovenskega naroda in proti njegovim kulturnim in socialnim načelom. Vlado zastopa samo srbsko-gospodski kapitalizem, ki tudi srbske kmete in delavce izrablja. Ta politika traja že od leta 1921 dalje, kadar je bila sprejeta centralistična ustava. To protiljudsko politiko pa olešujejo z besedičenjem o narodnem edinstvu in o ureditvi države. To besedičenje ni samo lažnje, ampak tudi nevarno, ker ovira ideje sporazuma med Slovenci, Hrvati in Srbi. Plod te politike je splošno nezadovoljstvo in kjer je to, tam ne more biti govora o ureditvi. Prvi razlog nezadovoljstva je, da država ni pravično urejena. Mi imamo pač ustavo, toda ta ustava je sklenjena proti volji Hrvatov in Slovencev. Po tej ustavi so Slovenci in Hrvati brez pravic in povrh se nam nalaga še celo vrsto dolžnosti, ki nas ovirajo v našem razvoju. Država bo močna in urejena še le tedaj, ko pride do sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci. Drugi vzrok nezadovoljstva je ogromna korupcija — umazane goljufije in kupčije in pa zelo slaba, nereditna uprava. Tako smo mi tudi na znotraj daleč od potrebnega miru.

Ogroženje miru na zunaj izhaja v glavnem iz položaja nemirne Evrope, našega krvide na tem nosi tudi naša vrlada. Ona nas napram Franciji ne vodi v zavezništvo, temveč v navadno podložništvo, glede odnošajev napram Rusiji posluša rajši klativiteze in brezdomovince nekdanjega ruskega carstva, kakor pa glas naroda in razuma, ki kaže in veleva, kako dobrin in kritiski bi bili za nas odnosaji z Rusijo, tudi s sosedji nezna urediti povoljnih odnosov in končno smo v vedni nevarnosti, da nešemo glave na prodaj po tujih željah in za tuji dobitek.

Pomanjkanje miru doma je v polnem obsegu krivida vlade. Notranji mir državi bo mogel dati le oni, ki bo izpeljal ustavni sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. Vlada tega noči in da pokaže še posebno svoje razpoloženje proti miru, je sedaj pred prazniki predložila skupščini samo zakon o 300 milijonskem posojilu za orodje

«Če to ni največja —!»
Stavek je postal napol dovoršen —

Nihče se ni zmenil za Aleša, ko je stopil v cerkev. In vendar se mu je zdelo, da ga vse gleda in opazuje. Plaho se je stiskal po mračnih kotih, kakor tati je hodil okoli in v strahu se je brž obrnil če je kdo prišel bližu.

Po razsežnih ladjah se je gnetlo številno, pa izbrano občinstvo. Seveda! Saj je bil vstop dovoljen le z vstopnicami, ki so se glasile na ime povabljenca. In slavna imena, visoke glave je opažal Aleš med njimi, prvake v državi in politiki, v kulturi in v umetnosti —. In ne samo iz domovine, celo iz tujih, daljnih dežel so prihiteli, da počaste spomin moža, ki je bil slaven in znan do zadnjih mej Evrope.

Aleš jih je poznal, tega in onega vsaj. Nekatere po imenu, druge pa tudi po videnu. Vkljub svoji plahosti je bil namreč Aleš Blaž zelo izobražen, da učen človek. V tem oziru se nikakor ni zanemarjal. Javno ni nastopal. Zato je bil preboječ in sram ga je bilo. Morebiti je bil tudi preskromen. Toda po knjižnicah, pri znanstvenih predavanjih, pri umetniških prireditvah si vedno srečaval tihega, pa tembolj zvestega in vestnega poslušalca in opazovalca — Aleša Blaža. In tam se je seznamil z duševnimi veličinami svoje dobe in če ni mogel drugače, je moral na dan tudi s svojim imenom.

Zato se ga je loteval strah. Kaj če bi ga kateri spoznal? Prav nič ni bilo nemogoče —.

Ali ga niso hodili gledati —? Zdaj tu zdaj tam se je kateri odločil od gruče, ki je strnjena čakala v glavni ladji na pogrebne slavnosti, stopila po stranskih ladjah,

Uredništvo je v Mariboru.

Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnine, inserete in reklamacije.

Cene inseretov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezapri reklamacije so pošiljne proste.

Cekovni račun pošiljega urada Ljubljana št. 10.603.

Telefon interurban št. 113.

ter je potem zopet odgodila. Najprej orožje, potem praznikovanje — To je krut zasmeh svetega praznika miru in beografski vladni mogotci, ki si vse to v svoji oholosti in samovolji dovoljujejo, naj tudi žanjejo, kar so sejali. Kdor zavrača in zasmehuje mir, naj ima boj in naše ljudstvo se skoz in skoz zaveda, da se da pridobiti mir le z neustrašenim bojem proti sedanjem vladni politiki.

Brez dobre volje ni miru.

Božič v letu 1923 je šesti od ujedinjenja sem. Kočika razlika med božičnimi prazniki leta 1918 in letos. Prvi Božič v naši novi državi je bil poln navdušenja, bratstva, ljubezni in hvaležnosti, da je zakrilil nad nami angel miru. Leta 1918 so veljale tudi za nas Slovence mir oznanjajoče besede iz betlehemskeh liva: mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje in dobra volja je bila pri nas vseh od najnižjih do najvišjih. A ta mir, po katerem smo tako koprneli za časa svetovne vojne, katerega smo vendar dosegli leta 1918, kako hitro je izginil in danes ga pogrešamo povsod in to baš radi tega, ker vedno bolj gineva predpogoj miru — dobra volja. Dobra volja je začela pri nas izginjati ter kopneti od zgoraj navzdol in to ginevanje dobre volje na najvišjih mestih nam uničuje bratski mir v naši državi.

Poglejmo samo površno v vrste glavnega stanu v naši državi, — kmetskega. Bomo li morda zapazili mir in zadovolje v preprosti kmetski duši? Ne, ampak razdvojenost in občeno nezadovoljnost. A temu ni kriv kmet, ampak oni, ki ga vladajo in mu zapovedujejo tako, da so zasadili v kmetsko srce mesto miru, razdvojenosti in nezadovolje. Kmet bi moral biti po petih letih obstoja naše agrarne države najmirnejši, a je ravno nasprotno res in to baš radi pomanjkanja dobre volje na odgovornih — vladnih mestih. Naš kmet že več nego pet let prosi vlado potom svojih zastopnikov, naj počažejo vsaj nekaj dobre volje, a vse prošnje, vse opomini ter svarila so bilo doslej zamenjani. In baš radi tega, ker so srca vladnih mož postala že nekaj let sem popolnoma zakrnjena glede ljudskih želj ter potreb, ker ni na najvišjih mestih prav nobene dobre volje, da se odpomore težnjam naroda, radi tega tudi ni v srcu ubogega kmetskega trpina več miru, ampak jeza, nevolja in srd na one, ki mesto miru in utrdite tako lepo zasejane bratske ljubezni, gojijo radi trdrovratnega pomanjkanja dobre volje nemir, nevoljo — da, sovraščovo v sрch ljudskih mas.

Torej že v podlagi naše agrarne države — kmetskem stanu ni več miru in to po krivdi od zgoraj. Večliko bolj žalostno kot pri kmetu izgleda glede miru pri drugih stanovih.

Uradnik, ki bi naj v prvi vrsti utrjeval mir med ljudskimi masami, je danes lačen, raztrgan in še je

si ogledoval slike in kipe, postajal in se oziral za njim, ki je plaho sameval kje v kakem kotu.

Če bi ga spoznali, kaj bo potem —?

Alešu se je zdelo, da mu je z ognjenimi črkami na čelu zapisano: «Goljuf, ki si varal domovino, varal poštene ljudi —!» —

Orgle so zapele, v tužnih, srce in mozeg pretresajočih akordih so žalovale, vsa cerkev se je zdejala da se je zagnila v tugo in htjenje. In nato je zapel pevski zbor žalostinko.

Aleš je šinila pametna misel v glavo.

Na kor bo šel, tam gotovo ni nikogar, ki bi ga poznal. In povrh bo imel lep razgled po cerkvi.

Poiskal je stopnice. Vrata so bila polodprtia, nihče ga ni zadrževal. —

Organist, pevci, pevovčja, vse so bili tako vneto zagljobljeni v svojo žalostinko, da se niso zmenili za plahega neznanca, ki se pojavit izza orgel, po prstih lezel k ograji, se stisnil k steni in nepremično gledal dol in cerkev.

Žalostinka je izzvenela v rahle, nežne, komaj slišne akorde. Zdalo se je, da plava duša ranjkega proti sinjim nebeškim višavam —. Orgle so povzale zadnje glasove pevcev, glasovi so naraščali, močneje in silnjeje je donela pesem žalosti in tuge in končno je izbruhnila na dan vsa bol in vsa brezupnost nad bridko izgubo, orgle so grmele in bucale in kakor viharno morje butale na ušesa.

Aleš je pretreslo do dna duše. Zelo dovzetem je bil za glasbo, ves zamknjen je poslušal in prestrašen se je zgenil, ko so silni glasovi utihnili kakor bi jih bilo pogolnilo gluho brezno.

In šele tedaj je opazil, kaj se je godilo v cerkvi.

vedne ter vedne obljuhe po zboljšanju uradniške bede ga še držijo toliko po koncu, da že ni obupal. V srcu lačnega, razigranega in vedno varanega uradnika bomo torej zastonj iskali miru. Dobre volje je naše uradništvo dokazalo napram vladam več kot dovolj, a te dobre volje niso hotele in je nočejo razumeti, kaj še le, da bi jo priznale in zasluzeno nagradile. Ker najvišja in odgovorna mesta nimajo že nekaj let sem srca za onega, ki bi naj utrjeval mir med narodom — za uradnika, je tudi ta po krivdi vladinovcev že davno zašel med nezadovoljneže, ki so brez miru.

In kako je z vojakom glede miru, pa ve vsak, ki je enkrat govoril s kakim fantom, ki je služil v naši vojski po južnih garnizijah. Civilnim oblastem manjka glede navzdol dobra volja, a vojaška je pa pri nas sploh ni imela niti v začetku in koj po ujedinjenju ne. Vse prošnje naših poslancev: fante vojake se naj posteno preskrbi z najpotrebnjejsim, naj se postopa z njimi na človeka vreden način, so zadele doslej le na gluhu ušesa, naši vojaški oblastniki nočejo z nekako zakleti trdovratnostjo pokazati niti trohice dobre volje napram težnjam in bednemu položaju priprstega vojaka. Vojak, ki bi naj bil trden podpornik miru, je skrajno nezadovoljen, ker mu najvišja mesta odrekajo, kar mu gre že kot človeku, kaj še le kot takemu, ki mora biti pripravljen da daruje kri in življenje za domovino.

In kaj naj rečemo o delavstvu? Skoro enako kakor glede vojaštva nočejo najvišja mesta pokazati tudi napram izstradanemu in takoreč golemu delavstvu nobene dobre volje. Ako delavec upravičeno toži in grozi s samopomočjo, mu mesto dobre volje razumevanja bednega delavskega položaja zapretijo z militarizacijo in onim nesrečnim zakonom o zaščiti države. Da v srcu zatiranega delavca ni miru, o tem se ne bo nikdo šudil.

Ako samo površno pogledamo vrste slojev in stavov v naši državi, bomo videli povsod veliko praznino, ki bi morala biti izpolnjena z mirom in bratsko ljubezljivo, a je z nevojo in sovraštvom napram najvišnjim, ki nočejo navzdol pokazati prav nobene dobre volje.

V srcih jugoslovenskih državljanov ni miru in to ne po krivdi kmetskih, uradniških, vojaških in delavskih mas, ampak po zaslepjeni kratkovidnosti vlade same. Odpreti oči našim beograjskim vladarjem, da bi začeli kazati dobro voljo, je kakor kažejo vse dosežanje izkušnje naravnost nekaj čisto nemogočega. Sedaj boš pa rek, ako je temu tako, da pri nas sploh ne bo v masah miru in niti površnega zadovoljstva, potem je pa že danes za obupati. Temu ni tako in sicer nimmer mi v rokah ključ do zloma sejalcev nemira, pač pa naši brati Hrvati.

Ko bodo prišli zastopniki hrvatskega naroda do prepričanja, da treba tudi Hrvatom napram Beogradu pokazati nekaj dobre volje in si šli po pravico v narodno skupščino, tedaj bodo tudi Srbi prisiljeni, da bodo začeli kazati dobro voljo razumevanja slovensko hrvatskih pravic, teženj in zahtev.

In ravno ta zavest, da srbijanske vlade trgajo iz ljudskih mas mir in zasajajo nezadovolje, krepi v srcu slovenskega naroda prepričanje, da se mora osamosvojiti in postati gospodar na svoji zemlji.

Nas Slovence mora držati po koncu goreča želja, da se že vendar za drugi Božič omehča trdoglavost zastopnikov hrvatskega naroda, da pokažejo vsaj nekaj naklonjenosti napram Srbom in potem bo zlomljen rezim samovoljnih in slepih sejalcev nemira in za tem

Občinstvo v srednji ladji se je razmagnilo. Sredi valovečih glav, sredi črnih, žalnih oblek je nastal otok.

Aleš se je stresel.

Tamle spodaj je ležala — krsta.

Z dragoceno preprogo iz rdečega žameta je bila odeta, križ se je belil na njej, neštevilni venci so jo obdajali, goreče sveče —. In krog krste so stali najodličnejši zastopniki države in družbe, cerkveni dostojači v bogatih ornatih in ob vznožju krste edini sorodnik — Sime Blaž.

Pokopavali so njega — Aleš Blaž.

Ali je bila tista krsta kriva, ali cvetlice in sveče, ali venec visokih dostojači v bogatih ornatih in ob vznožju krste edini sorodnik — Sime Blaž.

Ze ves čas sem ga je dušilo in tišalo v grlo. Mogočno grmenje orgel, veličastno petje, polna cerkev, — vse to je delovalo in vplivalo na njegovo mehko, občutljivo dušo, silno, pretresljivo. In nazadnje krsta z venci in cerkvenimi dostojači v bogatih ornatih in ob vznožju krste edini sorodnik — Sime Blaž.

To je bilo preveč —.

Ni misil na nesrečni, nepremišljeni korak, ki je povzročil vso to strašno zmoto, ni misli na to, da leži tam spodaj truplo navadnega, vsakdanjega sluge in površ Še malopridneža —.

Pred njegovo dušo je stalo le eno, veliko, vse obvladujoče dejstvo —.

Vse to je bilo zanj, za pisatelja Aleša Blaža.

Pisal je, kar mu je srce narekovalo, hotel je povedati, tudi drugim, kar je mislil in izkusil, on plahi, boječi, revni človek. Pole in pole belega papirja je polnil s črnam. Kaj je bilo poschnega na tem?

bodo prišli časi, ki bodo vsaj podobni, če že ne enaki onim, v katerih smo živel v prvem jugoslovanskem Božiču leta 1918.

Dobre volje ni na najvišjih mestih, radi tega ni miru v srcih ljudskih mas. Ključ do vsaj prisiljene dobre volje beograjskih vladarjev, pa imajo v rokah zastopniki hrvatskega naroda. Dal Bog, da bi že bil Božič 1924 nekak mejniki glede miru v srcih naših državljanov kakor je bil Božič 1918 ognjišče navdušenja za uresničeno ustvaritev nove države.

NARODNO-GOSPODARSKE ČATE

dne 27., 28. in 29. decembra se vrši

V MARIBORU v dijaškem semenišču,

V CELJU v vrtni dvorani pri Belem volu.

Skupna stanovanja:

v Mariboru: v dijaškem semenišču,

v Celju: v misijonski hiši pri Sv. Jožetu.

UDELEŽENCI,

ki pridejo že na Štefanovo in želite skupna stanovanja, s oglašite: v Mariboru v dijaškem semenišču, v Celju pa v tajništvu Slov. ljudske stranke, hotel Beli vol. — Prinesite seboj koc in brisačo!

PREDAVANJA

se začnejo 27. decembra ob 9. uri predpoldne.

PREDAVATELJI:

dr. Korošec, dr. Hohnjec, dr. Leskovar, dr. Jeraj, dr. Capuder, poslanec Vesenjak, poslanec Pušenjak, dr. Ogrizek, dr. Rakun, dr. Hodžar, dr. Basaj, poslanec Kremžar, ravnatelj Mirt, dr. Kotnik, Živortnik, dr. Mirko Božič, Munda, Krajnc, Barle.

Naprava novih travnikov.

Za povzdrogo živinoreje je potrebno uporabiti vse pravne lege za travnike. Najboljši travnik se napravi iz vlažnih njiv, ki jih obsegemo s primerno mešanico trav in detelj. Stari travnik se prenovi tako, da se dobro preorje, zagnoji in očisti plevela. Nato se vsejejo poljski sađeži, zlasti okapavine in vsako leto gnoji s hlevskim gnomjem. Sele čez par let se travnik na novo obseje.

Novi travniki morejo biti stali ali začasni travniki, ki jih čez šest let zopet preorjemo v njive. Pri napravi novih travnikov, bodisi stalnih ali začasnih, je glavna stvar, da sezemo primerno zmēs žlahtnih trav in detelj.

Na travnikih nahajamo veliko množino najrazličnejših trav, ki jih razdelimo v visoke in nizke. Ako hočemo imeti gosto rušo, moramo sejeti visoke in nizke trave, pomeseane med seboj. Po trajnosti razdelimo trave v večletne ali trajne, dveletne ali samo enoletne trave. Vseh trav ne moremo lahko poznati. Dovolj je, ako se seznanimo vsaj s travami, ki so najbolj razširjene in nam dajejo najboljšo krmo in najbogatejše košnje.

Ena najboljših trav je gotovo visoka ali fransko pahovka (*Avena elatin*), ki je najvišja trava v naših krajih. Pozna se jo po klasu, ki je slično ovsenemu. Razloček je

In narod, tisti narod, ki ga je dosedaj dolžil sebičnosti in nezavednosti, ki ga je dolžil težkih krivic, zgrešenih na njem in na njegovih idealih, — ta narod mu je tole dajal, je tako slovesno slavil spomin njegovega imena —!

Ni se mogel več držati —.

Njegove oči so begale po cerkvi, kakor bi iskale opore. Skozi rdeča in modra stekla visokega okna je zasijalo večerno solnce in posijalo na krsto. Aleševe oči so šle za žarki, pogledal je na krsto in —.

Jok je pretrgal grobno tišino cerkve, glasen, nevzdržen nepritajen jok —.

Aleš Blaž je jokal, da mu je stresalo telo.

Pevovodja je planil raz svojega visokega stojala.

«Molčite! — Ali ne boste molčali!» mu je šepetal in ga grabil za ramena.

Aleš Blaž se ga : otresel.

Organist je prihitel, pevci so se zbirali naokoli.

«Kdo je pa ta človek? Kako je prišel sem gori?»

«Bog vedi —! «Kdo ste?» je spet tresel pevovodja Aleš za ramena. «Niste pevec! Kdo vam je dovolil priti na kor?»

Aleš mi je odgovoril. Pretresuoč jok, glasen, brez obziren — to je bilo vse, kar so zvedeli od plešastega, debelušastega, postaranega človeka.

«Smešno!»

«Kaj naj počnemo s njim?»

«Vse bo skazil!»

«In obredi se zač —.»

«Psssst, pssst —! Gospod organisti Spodaj čakajo na vas!» je prihitel nekdo.

«Pri vseh —!»

samo ta, da je nekoliko drobnejše. Francoska pahovka raste povsod, le v premokrih legah ne uspeva. Viasko podnebje ji najbolj ugaja. Raste hitro, se zgodaj razvije, da je pa le po dve košnji. Korenine razvije globoko v zemljo ter se vsled tega suši dobro upira. Je večletna trava in pripravna za večletne mešanice in stalne travnike. Francoska pahovka zori zgodaj in seme se rado otrese pri sušenju. Daje veliko dobre krme.

Pasja trava (*Dactylis glomerata*) je enako trajna visoka trava, ki raste najbolje na vlažni ilovnati zemljiji. V dobri zemljiji daje po tri košnje. Priporoča se za večletne mešanice in stalne travnike. Pasja trava daje bogate in dobre košnje.

Laška ljljika (*Lolium italicum*) je svisoka in hitro rastoča trava, ki raste najbolje na vlažni ilovnati zemljiji. V dobri zemljiji daje po tri košnje. Priporoča se za večletne mešanice.

Angleška ljljika (*Lolium perenne*) spada med visoke trave, se močno obraste in tvori gosto rušo, zato se jemlje za goste trate po parkih, vrtovih in drugih olepševalnih nasadih. Traja več let in se seje zategadelj za večletne mešanice. Angleška ljljika raste najbolje v ilovnati in vlažni zemljiji.

Zlati oves ali zlata pahovka (*Avena flavescens*) je visoka in trpežna trava, podobna francoski pahovki, od katere se razlikuje v tem, da ima drobnejše in svetlejše listje. Uspeva dobro v srednje težki zemljiji in bolj suhih legah. Zlati oves je dober za napravo stalnih in začasnih travnikov, ker daje izvrstno krmo in dobre košnje tudi v otavi.

Travniška bilnica (*Festuca pratensis*) spada k najboljšim travam in dela gosto rušo in izvrstno seno. Uspeva najbolje v srednje težki ilovnati zemljiji, ki je zadostna vlažna. V prvem času raste počasi ter se razvije še le v tretjem letu do svoje popolnosti in traja nato daje časa.

Mačji rep ali timotejka (*Phleum pratense*) je trpežna, visoka trava, ki raste najboljši na vlažni in težki zemljiji. Daje mnogo dobre, četudi debele krme. Mačji rep raste počasi ter se priporoča za dve- in večletne mešanice.

Lisičji rep (*Alopocurus pratensis*) je izvrstna, visoka, večletna in prav zgodna trava, ki je primerna za najvlažnejše lege. Za lisičji rep niso suhe lege, ker ima plitve korenine.

Pasji rep ali grebenčica (*Cynosurus cristatus*) je nizka in trpežna trava ter dela gosto trato in dobro krmo. Razvija se v mladosti počasi in raste dobro v težki zemljiji in vlažnih legah.

Travniška latovka (*Poa pratensis*) je nizka, trajna trava in daje dobro in zgodno krmo. V pretežki zemljiji ne uspeva dobro ter se pozna po tankih bilkah in drobnih latovih.

Navadna latovka (*Poa trivialis*) je podobna travniški latovki. Razlikuje se od nje edino v tem, da je nekoliko višja. Raste povsod po vlažnih legah in daje samo po eno dobro košnjo.

Šopulja (*Agrostis stolonifera*) je trajna in nizka trava, ki dela gosto rušo. Šopulje je več vrst, ki se odlikujejo s tem, da napravljajo dolgo lat, polno drobnih klasov. Dobra je za vlažne in mokre lege in raste rada po njivah kot nadležni njivski plevi.

Ovčja bilnica (*Festuca ovina*) je nizka in trajna trava, ki raste povsod po pustih in suhih mestih. Kljubuje najhujši suši ter je vsled tega dobra za slabe in suhe lege. Dobra je za ovčjo pašo, ker ima kratko in debelim ščetinam podobno listje. Ovčja bilnica se priporoča za lege, kjer druga trava ne uspeva.

Organist je planil k svojemu sedežu in zagrabil za glasove. Roke in noge, oboje je bilo hkrati na delu. In vmes je nagnil glavo k enemu izmed pevcov:

«Poklicite koga, naj ga spravi s kora!»

Med pevci je zavalovelo. Nekdo je hitel po stopnicah.

Orgle in pevci so se z združenimi močmi lotili, da preglate nesrečni jok, kar se jim je končno res tudi posrečilo.

Pa tudi krepke roke so pograbile jokajočega Aleša za ramena in roke. Otresal se jih je, pa ni šlo. Dva moška sta ga držala in ga tiščala k stopnicam in po njih navzdol. Pol stopnjoč pol padajoč so prispevali v cerkev, vrata so se odprla in Aleš Blaž se je znašel s svojima spremiščevalcema na svežem zraku, brez klobuka je bil — nekje ga je izgubil potoma med ruvanjem in suvanjem — in težko je sopol. Tudi spremiščevalca sta težko sopol.

Globoko

Trda bilnica (*Festuca durinscula*) je ovčji bilnici podobna, nizka trava, ki je primerena za vlažne lege. Podobna ji je rdeča bilnica (*Festuca rubra*), ki je za travnike več vredna, kot ovčja bilnica. Spodaj ima rdečkaste bilke.

Trstikasta bilnica (*Festuca arnudinacea*) je visoka in trajna trava, ki sicer ne daje dobre krme, vendar pa je radi bogatih košenj dobra za vlažne lege.

Medena trava (*Holcus lanatus*) je visoka trava, ki raste najraje na vlažnih in mokrih travnikih ter daje bogate košnje, čeprav manj vredno krmo.

Razen trav se na travnikih nahajajo razne detelje in zelišča. Detelje zboljujejo krmski pridelek in pomagajo travam do boljše rasti. Zato jih sejemo skupno s travami, da dobimo dobro rušo. Najbolj se ceni domača detelja, ki raste divja po naših travnikih. Samorastla travniška detelja je za napravo travnikov več vredna, kot njivska domača detelja, ker je večletna in proti mrazu popolnoma neobčutna. Njeno seme je draga in se težko dobi.

Svedska detelja je primerena za mokre lege in prenaša najhujši mraz brez škode.

Lucerna ali nemška detelja je le v gotovih slučajih na mestu za mešanje s travo. V poštev pride zlasti v južnih krajih, kjer domača detelja ne uspeva.

Esparseta je pripravna za kamenite in suhe lege.

Nokota je dobra za travnike na suhih in revnih tleh. V mokrih tleh raste močvirna in kosmata nokota.

Bela detelja je najboljša za pašnike. Samorastla bela detelja je trajna, druga pa hitro izginja iz travnika. Protisuši je odporna in raste še prav dobro na peščenih tleh in suhih legah.

Hmeljna lucerna je dobra za suhe in slabe travnike in izvrstna za pašnike. Uspeva najbolje v gorkem in vlažnem podnebju.

Zajčja detelja ali ranek uspeva celo na golem kamenju in je radi tega priporočljiva za lapornu, apnena in peščena tla in suhe puste lege.

Razen že navedenih detelj se dobe na travnikih še razne druge detelje in grašice. Omenijo naj se ptičja grašica, travniški grahor ali travniški čistnik.

Na travnikih najdemo tudi veliko število manj vrednih zelišč, kakor kumina, rman, trpotec, mleč, baberna lica ali strašnice, kampanelico, grintavec itd. Navedena zelišča ne pomenijo mnogo, čeprav so nekatera zdavilna. Vsa druga zelišča prištevamo k plevelu, ker izsesavajo po nepotrebni travniški tla in izpodrivajo koristne trave in detelje.

Travniška semena je kupovati čista in nepomešana. V mešanem semenu se nahajajo dostikrat celo plevelna semena. Semena navadno niso nikdar popolnoma čista; zato jih semenski trgovci označujejo z ozirom na čistost in kaljivost v odstotkih. Ako vpoštovamo oboje na ta način, da množimo čistost s kaljivnostjo, doblijeni zmnožek pa delimo s 100, tedaj izvemo, kakšna je rabljivost dotičnega semena. Ako znaša n. pr. čistost semena 80 odstotkov, kaljivost pa 90 odstotkov, znaša rabljivost 80 krat 90 : 100, torej 72 odstotkov. Če se hočemo prepričati, ali je seme res čisto in kaljivo, ga moramo poslati na kmetijsko kemično preizkuševališče v Maribor ali v Ljubljano.

Začasne travnike kosimo po šest let, nato pa jih zopet preorjemo in predelamo v njive. Začasni travniki dajejo izvrstno krmo in bogatejše košnje, nego stalni travniki in to radi tega, ker jih napravljamo na obdelani in gnojeni zemlji. Za napravo začasnih travnikov je treba primernih detelj in trav. Trav se mora sejati več, kakor detelj. Deteljnega semena se vzame navadno ena tretjina, torej približno 33 odstotkov, druge dve tretjini pa primernega travnega semena.

Izmed trav je sejati ponajveč takšne, ki trajajo po 4 do 6 let, kakor pasjo travo, lisičji rep, francosko pačko itd. Te trave se razvijajo pozno in dajejo šele v drugem letu popoln pridelek. Zategadelj je primešati tudi takšne trave, ki že v prvem letu dajejo dobre košnje, kakor laško ljuljko in angleško ljuljko. Ker imenovane trave kmalu zginevajo, jih je sejati v manjši meri, k večemu 5 do 10 odstotkov. Ako bi teh trav ne sejali, bi imeli sprva gosto, pozneje pa redko rušo.

Prav tako izbiramo primerne detelje, ki morajo biti po večini večletne. Če sejemo tretjino vseh detelj, se najvzame polovica dveletnih in polovica večletnih. To se ravna po podnebju in po legah. Večletne mešanice se morajo sejati gostejše in se mora za takšno setev vzeti polovico več semena, kakor za čisto setev. Za oral je treba približno 10 kg deteljnega in 40 kg travnega semena.

Ivan Štampar, ekonom graščine Ormož.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Vlada je sklenila Radiča takoj zapreti, ko se vrne ter ga soditi v Beogradu. S tem bi ga rada ustrašila, da se ne bi vrnil in da bi v njegovi odsotnosti imela proste roke na Hrvatskem, kjer upa s pomočjo enega dela hravtske gospode razbiti in preokreniti politično stališče širokih mas.

Pomočno delo za po povodnji prizadete kraje je vlašča odstopila »Rdečemu križu«, kateremu bo pomagal poslanski odbor. Od Jugoslovanskega kluba je v tem odboru poslanec Sušnik.

Pristaši pokojnega Protiča so v Beogradu zborovali in sklenili, nadaljevati s pokretom neodvisne radikalne stranke ter izdajati svoj list z ozirom na razdrapne razmere v radikalnem klubu.

Seje skupščine so odgodene in se bodo najbrž začele se le po pravoslavnem novem letu okrog 16. januarja.

VOLITVE V GRČIJI.

V nedeljo so se nepričakovanu mirno izvedle volitve v Grčiji, pri katerih so dosegli pristaši bivšega vladnega predsednika Venizelosa velike uspehe.

RAZMERJE MED NEMČIJO IN FRANCIJO

se je precej zboljšalo, ko je nastopil nemško vlogo državni kancler Marx. Nemški kancler je Franciji sporočil, da želi začeti z njo resna pogajanja in imenovati za Pariz poslanika. Francoska vlada pogajanj ne odklanja in je očividno veliko mehkejša, kakor preje. Pogajanja bi se tikala upoštaviti gospodarskega stanja v Porenju in Poruhru, kjer pa francosko-belgijska okupacija v eni ali drugi obliki ostane, dokler se reparacijsko vprašanje ne reši v celoti. Francija tudi ne bo podpirala separatističnega gibanja v Porenju, je pa zato, da dežela dobi svoj avtonomni statut in hoče imeti svojo mejo zavarovano proti morebitnemu napadu. — Francoski pogoji niso nesprejemljivi, seveda so v marsikaterem oziru težki. Zlasti se Nemčija upira obnovitvi delovanja mednarodne kontrolne komisije nad Nemčijo. Nekateri mislijo, da hoče Francija skleniti z Nemčijo ugoden dogovor, da postavi morebitno vlogo Macdonald—Lloyd George pred gotova dejstva. Drugi pa menijo, da vodi Poincareja ravno ozir na izpremenjeno smer v Angliji do večje dobrohotnosti napram Nemčiji.

CELO RUMUNIJA PRIZNAVA RUSIU.

Listi iz Bukarešte poročajo, da je rumunska vlada predlagala ruski sovjetski vladu sporazumno konferenco na Dunaju, kamor naj bi obe vladi odpolali svoje zastopnike. Ruska vlada je predlog Rumuske odobrila in avstrijsko vlogo poprašala za dovoljenje takega sestanka. Rumunska je pripravljena obnoviti diplomatske zveze z Rusijo. Za pogoj obnove diplomatskih zvez pa stavi Rumunska zahtovo, da sovjetska vlada prizna aneksijo Besarabije od strani Rumunske.

Naše prireditve.

Sv. Jurij v Slov. gor. Bralno društvo »Edinost« priredi na Štefanovo, dne 26. t. m., ob treh popoldne lepo božično igro s petjem v treh dejanjih in petih živih slikah v prostorih g. Jožeta Krajnca.

Telovadno društvo Orel pri Sv. Benediktu v Slov. g. vprizori dne 26. t. m. to je na Štefanovo zanimivo igro: »Dimež.« Vabljeni vsi farani in tudi sosedje. Začetek ob treh popoldne. — Odbor.

Katoliško izobraževalno društvo na Polzeli priredi na praznik sv. Štefana dne 26. dec. igro Lurška pastrica» zraven dvospev »krojač in čevljar« v prostorih g. Cizeja. Zateček točno ob pol 3. uri popoldne. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo novih knjig, se prijatelji poštene zabave vladljivo vabijo. — Odbor.

Dekliška zveza v Braslovčah ima v nedeljo, dne 23. decembra svoj redni občni zbor po večernicah v društveni sobi. Mladenke in žene prijateljsko vabljene.

DELAJCI PRI PROTIDELAVSKI STRANKI.

Iz Ceršaka pri Št. Iiju v Slov. gor. poročajo:

Cujte, g. urednik, naši ubogi fabriški delavci so organizirani pri demokratski stranki dr. Žerjava. Ali se ne smejite? Smejati se mora ves svet. Saj se celo krave v celem Št. Iiju smejo. Demokrat pa delavec, to je ravno tako kot ogenj in voda.

Demokratska stranka je meščanska stranka, stranka kapitalistov, krščenih judov, goljufov, bankirjev, izvoznikov, liberalnih odvetnikov in liberalnih učiteljev. Kako pridejo v to družbo ubogi delavci?

Demokratska stranka je velesrbska, ki hoče vse posrbiti, ki hoče in stremi po nadvlasti Srbov, ki je ustvarila centralizem, ki podpira belgrajsko, goljušivo bando, ki izžema Slovence in jim piše kri, ki je zagrešila, da nam Slovencem tako slabo gre, ki hoče slovensko pleme uničiti. Kako pride v to družbo ubogi delavci?

Demokratska stranka je skoz liberalna, smeši katoliške duhovnike, grdi katoliško Cerkev, imenuje dobre kristjane klerikalce, farške podrepnike, tercijalke itd. itd. Demokratska stranka je protiverska stranka, hoče kateheti izgnati iz šole, dela za protiversko šolo, je proti svetosti in nerazdruženosti zakona. Kako grdo piše ta stranka v »Uniji« o papežu, o katoliških praznikih itd. Demokratska stranka dela za pravoslavno srbsko cerkev. Kako more biti katoliški delavec, ki hodi v cerkev in k spovedi, član te stranke?

Demokratska stranka je protidelavska stranka. Kdaj pa so bili bogati bankirji, izvoznikarji in advokati za uboge delavce? Demokratska stranka je neštevilnokrat dokazala, da je proti interesom delavcev. Ona je ustvarila zakon o zaščiti države. Po tem zakonu, ki so ga skovali demokrati, se ne sme delavec ganiti, ne sme nikdar štrajkati, če je še tako slabo plačan. Če ga tudi bogati fabrikant tako izkoristi, tiko mora biti, drugače ga zaprejo v kajho kot protidržaven element. Za sveto voljo božjo, kako more biti ubogi delavec pri tej stranki?

Demokratska stranka je nesreča za Jugoslavijo, zato je tudi nihče ne mara. Pri zadnjih volitvah je dobila v Sloveniji samo pol poslanca v Ljubljani. Zdaj pa v zadnjem času zapuščajo tudi meščani, trgovci v mestih in na deželi kar trumoma to stranko. Tudi učitelji gredo k radikalom. Nihče torej ne bo pri tej stranki, razen ubogi delavci v Ceršaku in njihov ubogi general. Pri zadnjih volitvah v Avstriji niso dobili demokrati niti enega poslanca. Cel svet jih zapušča. Samo ubogi delavci v Ceršaku se dajo od te stranke farbat. Delavec, ki je pri demokratski stranki, je podoben teletu, ki pristopi k mesarski zadruži

ali kuri, ki drži z lisico, ali miši, ki drži z mačko, ali mački, ki drži s psom.

Naše pridne delavce v Ceršaku je na led spravil neki ohskurni Hercog, o katerem vobče govorijo ljudje, da nju precej manjka, da ima zavreto kri. Ta Karlček je bil enkrat Orel, bil je pri krščanski Slovenski ljudski stranki, potem je bil Radičevac, potem republikanec, zdaj pa je kraljevsko meščanski buržoazijski demokrat. Menja svoje mnenje kot žid svojo robo. Ni ga resno vzeti. Ubogi siromaški, ki gredo temu človeku na limanicel Nekaj se jezi nad Žebotom in, nad celim svetom in še nad par vasi na vrh, pa ne ve zakaj. Hoče pač kljubovati kot kak čmešnik otrok. Karlček, boš že postal zopet ponižen! Bog ne pusti drevo rasti do neba. Samo rečemo ti: Žebot je najbolj priljubljen in najdelavnejši poslanec cele Jugoslavije, ki mu nisi ti vreden jermenov od čevljev odvezati. On je dobil pri zadnjih volitvah največ glasov v Sloveniji, če si ti siromašek ravno proti njemu delal.

MARIBORSKA POROTA.

Posilstvo.

Dne 12. decembra se je zagovarjal pred poroto 18-letni mesarski pomočnik Bonifacij Bohl iz Ploščnice radi hudodelstva posilstva. Ko se je vračala dne 12. sept. t. l. delavka Marija S. z dne domov, sta jo povabila Bohl in njegov tovarš na kozarc vino v gostilno Pekler. Ko je S. odšla iz gostilne, je šel Bohl za njo ter jo v bližini njene doma napadel. Zamašil je je usta in jo nato posilil. Po dejanju je zbežal z doma ter se dalje časa skrival. Šele dne 29. sept. so ga orožniki zasačili v Zg. Črniku. Porotniki so vprašanje posilstva zanikali, nakar je bil Bohl oproščen.

Zločin, odkrit po 12 letih.

Rozalij Trop je stala že pri jesenskem zasedanju pred porotniki, v svrhu natančnejše ugotovitve pa je bila takrat razprava preložena. Obtožena je, da je pred 12 leti dne 16. avgusta 1911 začela županu v Obrežu, g. Ivanu Ravšl, gospodarsko poslopje, ki je pogorelo do tal z živino in krmo vred. Dejanja je bil prvotno osušljen slaboumnji Alojzij Kolarič, česar sorodniki pa so takoj dokazali njegovo nedolžnost. O zadeli potem celih 12 let ni bilo slišati več besede. Dne 14. junija 1923 pa je Ana Dogša ovadila svojo sestro Rozo Trop, da je ogenj pri Ravšlu ona zanetila iz maščevanja, ker je bil Ravšl kot župan v pravdi zaradi ločitve zakona z njenim možem Francem Tropom na moževi strani. Tropova je takrat tudi prosila svojo sestro, naj tega nikomur ne pove in Dogševa je v resnici molčala celih 12 let. Da pa je prišel zločin končno le na dan, je vzrok ta, da je prišlo med obema sestrami do prepričanja zaradi preužitka. Po izpovedi Ane Dogša je njena sestra Tropova začula gobo, jo zavila v papir in vrgla potem v podstrežje Ravšlovega gospodarskega poslopja, ki je takoj zgorelo. Pri ponovni porotni obravnavi so vnovič zaslišane priče izpovedale za obdolženko obtežilno, nakar so jo porotniki spoznali za krivo. Senat jo je obsodil na osem let težke ječe.

Stara tatinska bratca

sta Friderik Godec iz Male Nedelje in Ivan Pistorik iz Okonine. Bila sta že večkrat kaznovana, toda delamržnost in naklonjenost do tatvine ju še ni prešla. Do jeseni sta sedela v zaporu, toda amnestija ju je osvobodila. Komaj sta bila svobodna, sta že začela s starim rokodelstvom. V noči od 9. na 10. oktobra sta v Prebukovju ukradla posestniku Juriju Ajdu vola, ga odgnala v Krapino in ga tam prodala. Izkušček sta kmalu porabil, pa sta radi tega zasnovala novo tatvino. V noči od 22. do 23. oktobra t. l. sta ukradla posestniku Francu Križan v Kokoriču v ljutomerskem okraju dve kobili, posestniku Josipu Heriču iz iste vasi sta pa izmaknila voz in opremo ter se nato odpeljala zopet proti Krapini, kjer sta pa bila aretirana. Na razpravi sta krvido priznala, nakar je bil obsojen Godec na 5, Pistorik pa na 6 let težke ječe.

Nevarni tatovi

so pekovski pomočnik Ivan Straser iz Pobrežja, monter J. Fras iz Slov. Bistrice in Jakob Kidrič, že sami starci znanci sodišča, kjer so že večkrat sedeli. Jakob Kidrič je v poletju kot kaznjenek pobegnil iz mariborskejetnišnice in med tem časom izvršil več tatvin. Dne 4. septembra je pa vlomil z ostalima dvema tovarišema v stanovanje dvojnega sodnega svetnika g. Fona, kjer so odnesli mnogo obleke in drugih stvari v vrednosti 200.000 krov. Blago so prodali, z izkuščkom pa veselo živel, dokler jih ni zalotila roka pravice. Porotno sodišče je obsodilo Kidriča na 6, Frasa na 7 in Straserja na 5 let težke ječe.

držnost posebno občutimo v Mariboru. V svojih zahtevah se upajo mariborski Nemci tako daleč, da so prosili v Beogradu za dovoljenje, da bodo lahko odprli v Mariboru svojo lastno tiskarno, kjer bodo tiskali en nemški dnevnik in najbrž za podeželsko nemškutarijo tudi kak slovenski list po vzgledu rajnega ptujskega «Štajerca». Pašičeva vlada jim bo skoro gotovo dala dovoljenje za tiskarno. Proti drznim nemškim zahtevam v Mariboru so se združile vse slovenske stranke in organizacije, osnoval se je skupen odbor iz zastopnikov vseh slovenskih strank in ta odbor sklicuje za nedeljo, dne 23. t. m. skupno protestno zborovanje zoper drzne nemške zahteve. To zborovanje se vrši pri lepem vremenu ob 11. uri na Slemškovem trgu pri stolnici, pri slabem vremenu pa v Narodnem domu. Govori profesor dr. Ribarič in zastopniki strank in drugih organizacij. Somišljeniki, pride na ta shod, da bo veličasten! — Zaklicati hočemo vladu in Nemcem glasno v obraz, da se v naši državi ne damo več tlačiti in zatirati od tistih Nemcev, ki so nas pod Avstrijo stiskali in tlačili. — Mariborski Ljudski oder priedi danes ob pol osmi uri zvečer v Lekarniški ulici v čast Orlom, udelenjem tečaja igro «Veriga». — V Mariboru je razstavlje svoje lepe slike ljutomerski rojak Ante Trstenjak. Mlađega umetnika so odlikovali celo v Pragi. — Mariborske trgovine bodo v nedelji pred Božičem odprte.

Udeležence narodno-gospodarskega tečaja v Mariboru in Celju, ki želijo brezplačno skupno stanovanje, opozarjam, da vzamejo seboj koc in brisačo! Stanovanja bodo v Mariboru v dijaškem semenišču, v Celju pa v misijonski hiši č. oo. lazarištv pri Sv. Jožefu.

Novice od Sv. Petra pri Mariboru. Dne 9. decembra t. l. je previden umrl prevžitkar Anton Železnik v Nebovi. Rojen je bil leta 1841. Zopet je legal k počitku mož, kakoršnih je dandanes malo. Bil je skrben gospodar, dober oče, svoje otroke (sedem) je vse oskrbel. Najstarejši sin Anton je na posestvu, sin Jurij je učitelj pri Sv. Juriju v Slov. gor., hči. Č. sestra Anzelma tukajnjega zavoda č. šolskih sester, je učiteljica v Apačah, sin Janez je puškar pri 45. pp. v Mariboru, drugi so vsi ali na posestvih ali pa drugače oskrbljeni. Bil je tudi veren kristjan. Niso bile zastonj besede, katere je govoril č. g. župnik Štralk pri odprttem grobu, da je bil umrli ne samo kristjan v krstni knjigi, temveč je tudi zvesto izpolnjeval dolžnosti pravega kristjana. Pri vsaki cerkveni pobožnosti si videl Železnika pristopiti k božji mizi, najs je bila pobožnost možev, tridnevница itd., ali pa za njegovo osebo znamenit dan. Tudi kot star veteran (služil je vojake in osem let orožnike) se je redno udeleževal veteranskih pobožnosti, posebno kadar so naši veterani obhajali spomin na bitko leta 1866. Se pred par tedni, ko je prišel zadnjič v cerkev v slabem vremenu, da bi sprejel Njega, ki je večno življenje, je brido tožil, da ne more redno zahajati v božjo hišo, ker ga noge zapuščajo. Kakor v verskem, tako tudi v političnem življenju, kot katoliški Slovenec, je bil mož na svojem mestu. Nobenih volevitv ni opustil. Bil je tudi čez 40 let v občinskem odboru, ni se bal zamere ne od desne in ne od leve strani, kadar je šlo za dobrabit občine. Služboval je peterim županom. Šele sedaj (1921) je odpovedal vsled starosti svoje sodelovanje. Tebi pa, dragi Železnik, daj Vsegamogočni miren počitek pri Mateti Gcrski, katero si tudi prav posebno častil. — Pri nas je tudi mirno v Gospodu zaspal bivši tukajnji posestnik Kokol Jakob v Krčevini po dolgi in mukapolni bolezni. Pred devetimi leti ga je zadel mrtvoud in od takrat je bil vedno v postelji ter je zadnji čas hudo trpel. Dočakal je lepo starost 84 let.

Cerkvena pobožnost pri Sv. Križu nad Mariborom. Dan božjega blagoslova in milosti je bil za nas enajsti december. Imeli smo dan večne molitve. Že na vse zgodaj so se približevale cerkvi od vseh strani svete luži, ob 6. uri je bila hiša božja polna pobožnih vernikov. Ne bomo pozabili ginljivih in resnobnih naukov, ki smo jih ta dan slišali iz ust g. župnika iz Kamnice in domačega gospoda župnika. V Marijin vrtec in v Marijino družbo je bilo sprejetih lepo število dečkov in mladeničev. Marijine družbenice so se vrstile skozi celi dan v glasni molitvi pred Najsvetejšim. K sv. obhajilu je pristopilo na stotine vernikov, malih in velikih. Sreča in zadovoljnost se je naselila v vse hiše, ki so se udeležile te ginljive pobožnosti.

† Gospod nadučitelj Emerik Moric. Iz St. Petra pod Šv. Gorami nam poročajo: Nas vse Šentpetrane je dirnila žalostna vest, da je umrl v Ljubljani naš g. nadučitelj Emerik Moric 12. t. m. v 65. letu svoje starosti. Pred kratkom je stopil v pokoj in se preselil k svoji hčerki v Ljubljano, kjer ga je kmalu zagrabiла neasmiljena smrtna roka. Blagopokojni je bil dolgo vrsto let vodja naše šentpeterske šole kot izborna učna moč, veren kristjan ter preizkušen svelovalec staršem glede odgoje otrok. Bil je priljubljen, čisan in spoštovan daleč na okrog. Bil je zvest pristaš SLS, star naročnik njenih glasil in posebno še dopisnik «Gospodarja». Z duhovščino je vedno živel v najiskrenješem prijateljstvu in baš radi tega je bil tudi kot vzgojitelj mladine na višku. Ako bi bili vsi naši učitelji po vzgledu rajnega gospoda Morica, bi bili tudi tako spoštovani in ugledni kakor je bil pokojni Rajnemu g. Moricu bo ohranil cel brežiški okraj trajno hvaležen spomin. — Blagi rodinci Moric naše iskreno sožalje.

Novice iz Apačke kotline. Iz Žepovca v Apački kotlini poročajo: Dne 9. decembra je tukaj zlomil pos. Kristijan Bonoforto iz Konjišča z udarci z lopato večkrat desno roko pod ramo posestniku Žnidariču iz Žepovca. Leva roka Žnidariča je poškodovana v vojni, imenovani si mora kruh z rokami služiti. Vzrok alkohol in prepir, premože gostilne v Apački kotlini. — Več kot polovica gostiln je odveč. Ako bi bilo istih manj, ne bi bilo toliko umorov, ubojev ter drugih te-

lesnih poškodb kot tudi ne domačega prepira in siročaštva sploh. Tudi policijske ure bo se morale končno vendarje upoštevati kot zakonita naredba. V zadnjem času je zdravstvena komisija oziroma g. okrajni zdravnik ugotovil nesnago v gostilni «Zum Wienerwirth» v Žepovcih in je bila ista na njen predlog oblastno zaprta. Ker pa je gostilničar avstrijski državljan in rad sramoti Slovence, nas psuje, nadalje ker je tudi lastnik gostilne zaklet sovražnik Slovencev, je ista že zopet odprta, akoravno imamo gostiln črez vsako mero in potrebo.

Novice od Sv. Bolzenka v Slov. gor. Dolgo časa ni bilo nič slišati iz našega kraja, bili smo prisiljeni skrivnostno molčati. Sosednji kraji so nam nameč bili silno nevoščljivi, da nas ima »Slov. Gospodar« tako rad in od nas vedno kaj lepega poroča. Kamorkoli smo prišli, povod so nas gledali od strani in nam jezno predbacivali: Kaj se le vi toliko repenčite! Zato smo nekoliko časa previdno molčali in čakali, kdaj bodo začeli sosedje marljivejše dopisovati »Gospodarju«, pa smo se motili. Samo hudovali so se nad našo pridnostjo, sami pa so ostali leni kakor prej. Zato se odslej ne bomo več ozirali na druge, ampak bomo storili, kar nas veseli. — Od zadnjega poročila se ni zgodilo nič posebnega. Zdravo je vse, že skoro tri meseca ni nihče umrl, ženil se tudi ni nobeden, to se pravi, se ni mogel ženiti; kajti ženinov in nevest imamo veliko, škoda samo, da je svet tako majhen, da ne more sprejeti toliko družin in vsaki dati celo kmetijo. Tako pa ti revčki in te sirote čakajo in čakajo, da jih kralj Matjaž odreši. — Tudi ogenj smo imeli v Sovjaku, pa je bilo več strahu, kakor škode in le neprevidnost si je naložila občutno kazen. — Sitnih nabiralcev iz hrvatske Bednje smo se zdaj menda rešili po zaslugu okrajnega glavarstva, ne pa še nadležnih Hrvatov iz drugih krajev. Mesca novembra je nabiral pšenico tuj mož z leseno nogo, imel je kar nosača s seboj. Seveda se je radi noge prav smilil dobrim gospodinjam, tako da je odpeljal osem velikih vreč iz teh vasi. Toda na prostem je ded s svojo leseno nogo hitel boljše, kakor marsikateri od nas, tako da bi lahko tudi delal, kakor drugi, če bi le hotel. Pretekli teden pa sta prišli pobirat dve Hrvatici; pri eni hiši sta vkradli vreč, pri drugih sta se pa prav drzno obnašeli, prekljnali kakor že Hrvatje znajo in nastopali prav oblastno. Sreča pa je hotela, da je prišel ravno-orožnik v vas. Ker seveda nista imeli nobenega dovoljenja od okrajnega glavarstva za nabiranje, jima je žito mirno odvzel in prekljnajoči baburi lepo spravil na verno. Zdaj bo menda mir. Do zdaj se je marsikateri posestnik bal teh potepuhov, češ: Če ga naženem od hiše, mi še lahko kočo požge! Zdaj imajo naši posestniki močno zaslombo pri okrajnem glavarstvu in pri orožnikih. Kajti od vsakega neznanega tujca zahtevajo lahko prej pismeno dovoljenje za nabiranje od domačega ptujskega ali mariborskega okrajnega glavarstva; če tega nima, nai naznani tujca orožnikom, ki jih bodo kmalu rešili nadležnega potepuha. Treba bo res nastopiti z vso resnobo, drugače bo kmet delal samo za lenuhe in ne bo imel koščeka belega kruha za praznike. Dobrota je res sirota. — Veseli praznike vsem čitateljem in bralnikom! Ne pozabite pred koncem starega leta obnoviti naročnino!

Okrajna delavska zveza v Ljutomeru priedi dne 26. t. m. ob pol 9. uri, javen shod v gostilni »Triglav«. Poroča narodni poslanec g. Žebot.

Zadružni tečaj v Celju. Ponovno pozivamo vse naše posojilnice, kakor tudi č. duhovščino in druge naše somišljenike, da se v čim večjem številu prijavijo za zadržni tečaj v Celju, ki se bo pričel dne 2. januarja 1924, ob 9. uri dopoldne v hotelu »Beli vol« in bo trajal štiri dni. Prijava na Zadružno zvezo, oddelek Maribor.

Občni zbor Kmetske zveze za Celje-ekolico se vrši v nedeljo, dne 23. t. m. po sedmi sv. maši pri »Belem volu«. Člani, udeležite se istega polnoštevilno!

Novi zvonovi. Iz Šmartna ob Paki poročajo: V nedeljo, dne 30. tz. m. se bo vršila pri podružni cerkvi sv. Janeza v Gorenju slovensa blagoslovitev dveh novih zvonov, katera je ulila tovarna na Jeseniceh. Vsi dobrotniki zvonov in vsi prijatelji zvonjenja iz cele Savinjske doline so vabjeni k tej slovesnosti.

Poslanec Jakob Vrečko je dne 15. decembra v narodni skupščini ob priliki razprave o začasnem proračunu za januar, februar in marec govoril o naših cestnih zadevah. Posebno se je zavzel za državno podporo za cesto Lesiče-Prevorje-Sv. Urban-Grobelno v kozjanskem okraju. Po govoru je minister za zgradbe g. Uzunovič obljubil g. poslancu, da bo za nadaljevanje te ceste takoj prispeval iz sklada, ki ga ima na razpolago 100.000 D. Ko se bo ta svota nakazala, se bo zgradba te ceste zopet lahko nadaljevala.

Upravičena pritožba iz laškega okraja. Najpoglavitevnejša panoga našega kmetijstva je gotovo živinoreja. Zelo občutno vrzel v živinoreji je napravila suša v preteklih dveh letih. Koliko škoda pa ni napravila nam kmetom suša, pa hočejo sedaj to napraviti razni prekupci, kateri kupujejo živilo na Hrvatskem in Srbiji in gonijo v naše kraje, a naše oblasti, posebno okrajna glavarstva gredo tem prekupcem še na roko s tem, da proglašajo naše občine za okužene od slinovke in nam zapirajo sejme. Za svoje zdrave, lepe pitane vole ne najdemo kupca, a že na prvi pogled bolana in mršava živila iz južnih krajev naše države pa se k nam neovirajo uvaža in goni po okraju in s tem pospešuje nevarnost okuženja. Saj je itak znano, da so ravno južni kraji največje zatočišče kužnih bolezni. Od okrajnega glavarstva v Celju pa zahtevamo, da dobro pazi, kakšna živila se pripelje večkrat v Zidanomost in od tam po okraju. Zahtevamo nadalje, naj se v občinah, kjer ni več bolezni, odprejo sejmi, ali pa nam tudi davke kontumacirajo, oziroma naj jih mesto nas plačujejo Srbi in Hrvati. — Kmet-davkoplačevalec.

Zanimivosti iz Globokega pri Brežicah. Že mesec dni je minulo po zadnjem shodu g. Davorina Kranca v Piščah. Ne bi več govorili o shodu, ako ne bi »Kmetijski list« prinesel skoro cele strani o našem »klerikalnem porez« in o »sijajnem shodu« samostojnežev, ki si ga pa že več ne upajo sami zase sklicati. — S svojim shodom smo popolnoma zadovoljni, čeravno ne morda takoj, kakor bi bili samostojni, če bi imeli enakega in bi tedaj gotovo priredili posebno izdajo svoga lista. Od g. Urek smo pač pričakovali, da nam bo pri tej priliki razložil, kako je sklenil račune o delitvi baronovega posestva, ki ga je razdelil med svoje kulukarje, ki so mu morali na shodu klicati gromoviti »živjolj«. G. Urek zna na shodi napadati g. dr. Korošča, čeravno mu po svojih zmožnostih ne sega niti do gležnjev, račun pa rajši skriva v svoji vili. Med njegovim dolgoveznim govorom so ljudje odhajali in ob koncu govora so ostali skoro sami njegovi zvesti oprode; shoda torej ni bilo treba zaključevati. Že iz tega se vidi, kako je ljudem »ugajak« vaš govor. Saj vas že dobro poznamo. Za danes samo to, da date vi med Globocači največ opraviti sodnji in je zato prav dobro povedal neki gospod v Brežicah, da bo treba postaviti v Globokem posebno sodnijo in »gavge«. Tudi se že vsem studi vaše vmešavanje v družinske razmere. Ako ne boste mirovali ter še naprej tožarili poštene in mirne ljudi, bo prišla na dan še kaka ljubka zgodbica iz Malega vrha.

Velika goljufija s ponarejenimi kolki. V Beogradu so slučajno dognali, da se nahaja pri nas v prometu veliko število 100 in 1000 dinarskih ponarejenih kolkov. Poizvedbe so dognale, da te kolke ponarejajo in razprodajajo po celi državi madžarski Zidi iz Vojvodine. Ker so bili kolki pravim popolnoma podobni in jih je družba prodajala mnogo bolj po ceni, kakor so jih trafičanti dobili od države, zato je kupčija dobro nesla in judje so na manj obogateli. Baje je država pri teh kolkih oškodovana za 100 milijonov dinarjev, ker so se v Vojvodini in v Beogradu v zadnjem času uporabljali izključno ponarejeni kolki. Stroj za ponarejanje so našli, istotako so že v zaporu vsi glavni falsifikatorji. Finančni minister misli radi ugotovitve ponarejenih kolkov vzeti iz prometa vse kolke po 1000 D in izdati nove.

Za Dijaško kuhinjo v Mariboru je nabral na svabti Raušl-Kosi v Ključarovcih g. Florjan Kuharič 440 K. Hvala tebi! Velikonedeljska župnija se sploh odlikuje po veliki dobrotljivosti ob različnih prilikah.

Za Dijaško kuhinjo v Ptiju se je ob poroki Franca in Tereze Kosec, roj. Vnuk, nabralo med gosti pri ugledni rodbini Kosec v Borovcih pri Ptiju 100 D. Odbor želi in pričakuje še mnogo takih prijateljev Dijaške kuhinje.

Vsem cenjenim čitateljem in čitateljicam »Slov. Gospodarja« želi veseli božične praznike in srečno novo leto iz daljne Makedonije inženirski podnarednik Josip Slepovec, 3. reflektorska četa, Skoplje.

Veseli božični prazniki ter srečno Novo leto vsem prijateljem, znancem, bralcem in bralnikom »Slov. Gospodarja« in »Straže« želijo slovenski fantje II. čete 23. pešpolka v Mostaru: Mirko Skriner, Franc Fidelj, iz Sv. Jurija ob Pesnici, Ludvig Zorčič, Rudolf Vračko iz Sv. Marjetje ob Pesnici, Alojz Krejač iz Meljskega hriba, Hinko Šabeder iz St. Ilja v Slov. gor.

Čestitke k božičnim praznikom. Bližajo se nam božični prazniki, zatoraj vam mi slovenski fanti, ozir. vojniki autooddelenja Osj. div. obl. želimo vsem bralcem »Slovenskega Gospodarja« odnosno celokupnemu slovenskemu narodu zdrave in veseli božične praznike ter srečno Novo leto. S pozdravom podpisani: Matjaž Skrinjar iz Frankovec pri Ormožu, Leopold Hrušovar, Trbovlje pri Ljubljani, Josip Turk, Zužemberk, Ivan Grčar, Zagorje pri Ljubljani, Miha Letonja, Paška vas ob Paki, Franc Augustinovič, Maribor, Josip Kamenik, Slov. Bistrica.

Gospodarstvo.

VINSKI TRG.

V Sloveniji so se vinske cene okreplale in posebno letnik 1923 se išče radi dobre kakovosti. Cena mu je od 24 K navzgor, za sortiran in 11odstotna vina pa se plačuje tudi po 30—40 K. Nova vina nimajo toliko kislino, kakor se je prvotno pričakovalo na podlagi preiskušenj, oziroma se je vinska kislina vsled vrenja in drugih vplivov precej izgubila. Še bolj harmonično pa se bodo vina dala pokusiti nekaj tednov po prvem pretoku. Vinogradniki, ki so brali po 20. oktobru, imajo seveda boljšo kapljico nego oni, ki so trgali že pred Terezijevem. Pri moštu je znašal razloček 2—6% sladkorja in vsled tega diferira tudi vino povprečno med 8 in 11% maliganda. Vinska kupčija se giblje v ozkih mejah konzuma; ker se porabi, se dokupi. Vkljub temu pa bo letnik 1923 kmalu izčrpan, ker ga je zelo malo prirastlo. Letnika 1922 še leži precej po kleteh in se prodaja z letnikom 1923 po 18 do 22 kron. Izvrstna vina iz leta 1921 so redka prikazan po kleteh in stanejo nad 50 K za liter.

Trgovska pogajanja z Nemško Avstrojo, pri katerih bi izvoz naših vin igral važno vlogo, so se zopet zavlekla. Nemaci, ki hočejo najprej doseči, da se njihovim dvopoetnikom dovoli carine proti uvozu v Sloveniji prideležnih vin, se tudi uvozu drugih slovenskih vin ne bi krčevito protivili, ker še stremi vsa njihova vinska orientacija v naše kraje. Ako bi se od naše strani količkaj podpirala ta v konzumni in vinski trgovini ležeča orientacija potom temeljiti študij njihovega sedajnega položaja na vinskem trgu, ko se morajo zalagati z ogrskimi in italijanskimi vini, ki niso prikladna njihovemu okusu, ako bi se na podlagi teh študij in osebnih stikov z merodajnimi krogri vpeljala potrebna propaganda za naša vina in sistematično pripravila tla za bodoča trgovska pogajanja tako da bi jim prišli na pol pota nasproti, bi sigurno dosegli uvoz naših vin v Nemško Avstrojo, vsaj pod istimi pogoji, pod katerimi se uvažajo tirolsko-italijanska vina. Mesec oktobra t. l. so Italijani uvozili v Nemško Avstrojo skoraj 782.600 l, Madžari 546.500 l, Jugoslovani pa le 169.300 l.

Vinski trg na Hrvatskem, v Slavoniji in Benatu kaže tako sliko, kakor pri nas. Spekulacija z vinom je popolnoma prenehala. Cene so precej nižje od naših. Okrog Vršaca se dobi 100 stotin belo vino leta 1923 po 10 K. čisto po 11 K, letnik 1922 pa po 12—13 K. V Dalmaciji se trije izvozniki pokupili zopet nekaj vina in radi tega so posebno cene črnemu vinu poskočile.

V drugih državah, kakor na Madžarskem, v Nemški Avstroji, Italiji in Franciji so vinske cene tudi stalne, povpraševanje pa ni živahno. Povsod upajo, da bo trgovina po novem letu oživila.

Gospodarska Zveza v Ljubljani je v ljutomersko-ormožkem okraju pokupila precej vina.

Banatski vinogradniki se tudi gibljejo. Banatske vinarske zadruge so poslale k trgovinskemu ministru g. dr. Kočiču posebno deputacijo s prošnjo, naj bi se pri predstoječih trgovskih pogajanjih z Nemško Avstrojo posebno vziral na težnje vinogradnikov. Zahtevalo so, naj se k pogajjanjem pritegne tudi vinski strokovnjak iz Vojvodine, da se dosežejo iste ugodnosti, katere so že dosegli Italijani in Madžari. Povdrali so, da oni trije imenovani zastopniki iz Srbije ne morejo natancno poznati razmer in želje ter uspešno zastopati interes vladinskih vinogradnikov, ker niso dovolj poučeni. Tudi mi Slovenci pravimo takol.

ALI SE SPLOH IZPLAČA KURJEREJA?

Kdo bi zameril hišnemu gospodarju, ki vodi pametno svoje gospodarstvo, vprašanje: ako se kurjereja sploh izplača? In prav ima tak gospodar, da si stavi to vprašanje ter si polaga tudi na tem polju račun.

Marsikatera kmetska hiša se glede kurjereje zato omeji na najbolj potrebne živalčke, ker ima predosedek, da se kurjereja sploh ne izplača. Je tudi res mogoče, da se »gor plača«, ako je slaba pasma, ako se mora kokoš botiti sama za živiljenje, se sama preživeti in radi zanemarjanja ne more dajati pričakovanega dobička. Pride pa še nesreča, razne kurje bolezni, ponesrečena valitev, jastreb, dihur, kuna, lisica in povrh še tat, se pa res zgodi, da se pri kurjereji »gor plača.« Toda narediva z gospodarjem, ki šteje na svojem dvorišču več kokoši, račun.

Vsaka kokoš, če je dobre pasme, zdrava in postrežena s potrebnim, znesi na leto nekako 100—130 jajc. Če se odračuna od zneska jajc vrednost hrane, ki pride na polovico, vzemimo dve tretjine jajče vrednosti, tedaj še nekoliko preostane čistega dobička. Pri tem se pri kmetski hiši ne podaje kokošim ravno najboljše zrnce, temveč bolj malovredno in marsikatero bi se ne uporabilo, šlo v Izgubo, ako bi ga ne poiskale ter pozobale pernate živalčke. Nadalje se kokoš ne živi le od zrna, ampak njej služijo v hrano tudi crvi, mrčesi ter semene raznih vrst plevela. Kdo bi tudi na deželi, dokler se kure morejo ter snejo gibati na prostem, jih preživiljal s samim zrnom? Da se jim vrže tu in tam kako zrne, je prav in pametno. A vse, kar je prav in kar je pametno Kokoši pa ne ležijo samo jajc, ampak tudi valijo po dvakrat na leto in izvalijo primerno število piščancev ter z njimi vrnejo trud ter hrano. Kar kokoš nudijo za mizo in drugo domačo rebo, o tem ne govorim.

Kar rečemo o dobičku, ki ga dajejo kokoši, velja več ali manj tudi o dobičku, ki ga daje druga domača perutina.

Da torej kurjereja tudi kaj vrže, jo je treba gojiti pametno. Ako kokoš zanemariš, ni pričakovati dobička. To pa velja glede vseake domače živali. Tudi mleka je manj, niso kravo zanemaraš. Skratka: Kurjereja se obnese in če je včasih drugače, ni krivda na živalčki sami, ampak kje drugod.

(Dalje po Novem letu. — Samost. kurjerejec.)

OBREZOVANE VRTNICE.

»Gospodar« je tekom časa, odkar razpravlja o vrtnici, študi že omenil, kako moraš vrtnico obrezati. V tozadevnih člankih sem se obrezovanju vrtnice detaknil le v toliko, v kolikor je bilo pri razpravi le neobhodno potrebno. Posameznega navodila o obrezovanju vrtnice še dosedaj nisem podal gojiteljicam kraljice cvetlic. Veliko, če ne vse, bi mi pri razpravi o vrtnici prezrli, ako bi natancneje ne pojasnil njenega obrezovanja. Od obrezovanja sta odvisna živiljenje ter smrt naše cvetlice. Kakor napačno obrezovanje pokonča krepko trto, enako ono uniči krepko vrtnico. Dvojni namen si mora staviti gojiteljica vrtnice pri njenem obrezovanju. Deloma hoče z obrezovanjem vjeti dati vrtnici lepo obliko, ali jo vsaj v lepi obliki ohramiti, deloma jo krepiti v rasti in v razvitju cvetja. Radi pravilnega obrezovanja poteka sok, ki je vsaki rastlini o-

življajoča duša, enakomerno po stebelcu in po vejicah vrtnice, pospešuje njen rast ter cvetni zarodek.

Pred vsem nekoliko o obrezovanju sploh.

Kedaj naj vrtnico obrežeš? Mi ne živimo v južnotoplih krajih, kjer vrtnico obrežeš od avgusta do oktobra. V naših krajih, kjer nastopi ostra zima, kaže obrezati vrtnico meseca marca, ker rane, ki nastanejo vsled obrezovanja, vrtnici lahko postanejo neverne, ako sledi hud mraz. Kjer vlada milo podnebje, kar pa pri nas ni, dosežeš z obrezovanjem meseca oktobra in z upognjenimi vejicami zgodnji cvet. Z obrezovanjem cvetni čas ali pospešiš, ali pa tudi zakasni.

Neobrezana vrtnica bo vselej cvetela 14 dni poprej in bolj kakor obrezana, a cvet ne bo tako lep. Prve popke nastavi neobrezana vrtnica na nežnih vejicah in 14 dni se poprej razvijejo, kakor oni popki, ki se morajo razvijati na obrezani.

Ako vrtnico obrežeš že meseca februarja, predno se začne spomladanska rast, bo cvetela pred onimi vrtnicami, katere si obrezala pozneje. Seveda to zelo zgodnje obrezovanje na naših krajih moraš izvršiti le na onih vrtnicah, katerih nisi prezimila s pokrivanjem, kakor so: v korenini pristne, plezalke, žalostinke ter one, ki so napeljane ob zidu, pa jih nisi preko zime pripognila k zemlji. Tako srečnega februarja ne bomo doživelvi zlahka, da bi smeli s pokritimi vrtnicami na zrak ter solnce ter bi jih mogli obrezati.

Nova misel.

Upogni mesca aprila vejice od vrtnic, ki niso bile obrezane, tedaj se cvet zakasni. Če pa vrtnico na vejicah ne-enakomerno obrežeš, bo neenakomerno cvetela in cvetni čas bo podaljšan.

Kaj povzroči obrezovanje na celi vrtnici.

Obrezovanje krepi skratka celo vrtnico. Z obrezovanjem dosežeš na vrtnici one učinke, uspehe ter posledice, katere dosežeš z obrezovanjem na sadnih drevesih in sploh lesnatih rastlinah. Vobče veljajo ista pravila, če obrežeš vejice na vrtnici, kakor če obrežeš vejice na sadnem drevesu ali katerikoli lesnati rastlini. Vejica postane močnejša, ako jo obrežeš na kratko, ako tudi vse druge vejice enakomerno na kratko obrežeš. Vejica oslabi, če jo obrežeš na kratko, vse druge pa na dolgo, ker sok poteka posebno v dolge vejice, vsled česar na kratko obrezana trpi pomanjkanje.

Nova misel.

Vejica postane močnejša, ako jo obrežeš na dolgo, vse druge pa na kratko. Dolgejša vejica nadkriljuje vse druge na kratko obrezane, si nastavi več oči ter potegne večino soka na se.

Nova misel.

Vejica oslabi, če jo obrežemo na dolgo, ako tudi vse druge vejice enakomerno obrežeš na dolgo. Take dolge vejice nastavijo mnogo oči, iz korenin tekoči, oživljajoči sok se mora razdeliti na več oči, ki vsled tega med seboj slabijo ter naravno slabje rastejo.

To so učinki, uspehi in posledice, ki jih povzroči obrezovanje na celi vrtnici in sedaj pa pride vprašanje: katero učinku, uspehe in posledice povzroči obrezovanje na vjetici sami?

Cim močnejša je vjetica, tembolj oddaljene so dobre oči na vjetici od njenega začetka. Ali pa tudi recimo: tem visokeje so dobre oči na vjetici nastavljene. Najboljše oči, iz katerih priraste na vrtnici cvet, so na nežni vjetici navadno 5 cm oddaljene od njenega začetka. Enako tudi na vjeticah onih vrtnic, ki obilno cveto ter imajo vjetice srednje debelosti.

Vzemimo kot primer: Vjetica, bolj ali manj na dolgo obrezana, ima dve dobi očesi, iz katerih upaš cvet. Treba je torej pri obrezovanju te dve dobi oči poiskati na vjetici. Ako jih izvoliš preveč daleč od začetka vjetice, izraste iz njih dclg in gol les, cvet bo slab, ali ga celo ne bo.

Pravilo, katerega opazuj pri obrezovanju, ti bodi to: Obreži vjetico tako, da si pridobiš dve dobi očesi, ki poženeta dve novi, krepki vjetici, iz katerih je pričakovati lepega, uporabljenega cvetja. Le pri v korenini pristnih, krepkih vrtnicah in vrtnicah one vrste, ki nastavijo cvet na nežnih vjeticah ob strani, to je na vjeticah, ki poganjajo iz lesa preteklega leta, kaže obrezati vjetice na dolgo. Pri visokostebelnih vrtnicah je dovolj za dve oči, ako vjetice odrežeš 10 cm na dolgo. Sck se radi takega obrezovanja krepkeje pretaka po stebelcih ter vjeticah in krono ohraňi bolj enakomerno. Obrezovanje preveč na kratko bi povzročilo, da se skrito speče oči vzbudijo, poženejo sicer krepke, a za cvet nezmožne vjetice, kar se pripeti posebno pri enkrat na leto cvetočih vrtnicah. Izrastejo potem kaj rado vodené mladike, takozvani roparji, katere moraš odstraniti. Odstranitev teh vodenih vjetic (roparjev) pa vrtnici prizadene mnogo ran, ki jo oslabijo in celo uničijo.

(Dalje po Novem letu. — Samost. vrtnar.)

ZITNI TRG.

Povodni od zadnjih tednov še sedaj vplivajo na trgovino z žitom. Vsled slabih cest ni mogoče kmetom dovesti žito do železnice, kar je glavni vzrok, da se je cena zopet dvignila, posebno ker se zlasti fine moke veliko porabi za Božič. Ker mlini niso imeli dovolj moke v zalogi, so morali sedaj plačevati žito dosti dražje in s tem so gnali cene kvišku, da se je pšenica zadnji čas prodaval po 350 dinarjev. Moko je kupoval domač konzum, veliko trgovskih zaključkov za moko pa je sklenjenih z inčemskimi firmami. Nularica se je plačevala po 550—575 din. za 100 kg.

Naša koruza je letos izvanredne kakovosti pa jo v veliki meri izvzamemo v Avstroji, Italijo in Francijo. Plačuje se že po 225—240 din. za 100 kg. — Ovsu se cena ne spreminja. Kupujejo ga trgovci za domače potrebe, iz-

važa se ne. Cena 225—235 din. — Fižol kupujejo inozemski trgovci, posebno Italijani. Belega plačujejo po 600 din., pisanega po 500 din. za 100 kg.

Kakor dosedanja znamenja kažejo, bodo cene pšenici in moki ostale iste, mogoče še po Božiču padajo. Koruza bo še sigurno dosegla višjo ceno, istotako fižol. Iz Slovenije se proda malo krompirja in fižola, drugače so pri nas cene različne v območju raznih mest. Teko doleta Maribor cene za Dravsko polje, Celje pa za Savinjsko dolino.

Obilica sadja v laškem okraju. Sadje je letos v našem okraju bogato obrodilo. Tudi sedaj ga je še dosti na prodaj. Tudi jabolčnika je še precej na prodaj. — Kupci vabljeni!

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 88—88.50 din., za 100 francoskih frankov je plačati 462.50—467.50 din., za 100 avstrijskih krov 0.12475—0.1250 din., za 100 čehoslovaških krov 259—259.75 din., nemške marke ne notirajo, za 100 laških lir 384.75—385 din. V Curihu znaša vrednost dinarja 6.525 cent. (1 cent je 1 para.) Od zadnjega poročila je vrednost dinarja poskočila za 5 točk.

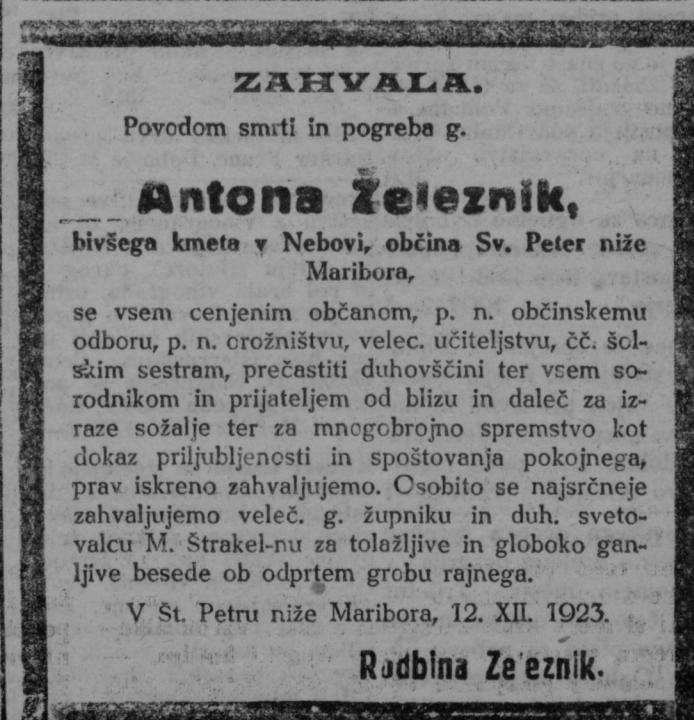
Kar je dobro, ne more biti najcenejši. Zlatorog-milo se izdeluje le iz najboljših sirovin, je torej za vsako perilo največje koristi. Brez truda naredi perilo snežnobelo, kljub nežnati porabi. V vsaki trgovini lahko dobite Zlatorog-milo!

Podpisani tem potom objasnjujem vsem meščanom mesta Slov. Bistrica, da vesti, katere se širijo o mojih družinskih razmerah, niso resnične, ker se takšne reči v mojem družinskem krogu ne dogajajo.

Varaždin, dne 17. XII. 1923.

Adolf Trunkl, kol. pom.

ZAHVALA.

Povodom smrti in pogreba g.

Antona Železnički,

bivšega kmeta v Nebovi, občina Sv. Peter niže Maribora,

se vsem cenjenim občanom, p. n. občinskemu odboru, p. n. crožništvu, velec. učiteljstvu, č. šolskim sestram, prečastiti duhovščini ter vsem sorednikom in prijateljem ob blizu in daleč za izrave sožalje ter za mnogobrojno spremstvo kot dokaz priljubljenosti in spoštovanja pokojnega, prav iskreno zahvaljujemo. Osobito se najsrčneje zahvaljujemo veleč. g. župniku in duh. svetovalcu M. Štrakelju za tolažljive in globoko ganljive besede ob odprttem grobu rajnega.

V Št. Petru niže Maribora, 12. XII. 1923.

Rodina Železnički.

KOLENDAR

Januar

T 1	Nevelato. Obrez. Gosp.
P 2	Ime Jezusovo
C 3	Genovefa
T 4	Tit, Škof
S 5	Telesfor

F 6	Sv. Trile kralji
P 7	Zdravko
S 8	Severin
T 9	Julijan in Bazilija
C 10	Pavel
P 11	Božidar
S 12	Ernest

M 13	1. po razgl. Sv. Brz. 3
P 14	Srečko, Veseljko
T 15	Maver
S 16	Marcel
C 17	Zvonimir (Anton)
P 18	Sv. Petra stol v R.
S 19	Kanut

N 20	2. po razgl. Gosp.
P 21	Jana (Neža)
T 22	Vinko in Anast. 3
S 23	Zaroka M.D., Rajko
C 24	Timotej
P 25	Izpreob. Pavla
S 26	Polikarp

N 27	3. po razgl. Gosp.
P 28	Julijan
T 29	Franjo Saleški
S 30	Martina

C 31	Peter Nolanski
------	----------------

TRGOVINA
papirja, tiskovin, devočinalij, pisarniških in šolskih potrebščin

Februar

P 1	Ognjeslav
S 2	Svečnica
N 3	4. po razgl. Gosp.
P 4	Veronika
T 5	Dobroslava
S 6	Doroteja
C 7	Romuald
P 8	Janez Mat.
S 9	Apolonija

N 10	5. po razgl. Gosp.
P 11	Prik. D. M. L.
T 12	7. ustan. reda S. 3
S 13	Katarina
C 14	Zdravko
P 15	Vitomir (Sigfrid)
S 16	Julijana

N 17	1. predpostna
P 18	Simeon
T 19	Julijan
S 20	Eleuterij
C 21	Eleonora
P 22	Stol sv. Petra v A.
S 23	Peter Damijan

N 24	2. predpostna
P 25	Božidar (Matija)
T 26	Valburga
S 27	Vladko, Viktor
C 28	Baldomir
P 29	Roman

N 30	3. postna
P 31	Angela Modest

Marec

S 1	Belko
N 2	3. predpostna
P 3	Kunigunda
T 4	Pust, Kazimir
S 5	+ Pepeginica
C 6	Fridolin
P 7	Tomaž Akyvin.
S 8	Janez od Boga

N 9	1. postna Franciška
P 10	40 mučenikov
T 11	Heraclij, Cozim
S 12	Budislav (Gregor)
C 13	Rozina
P 14	+ Kvatre, Matilda
S 15	Klemen Mar.

N 16	2. postna Hilarij
P 17	Jedert, Patricij
T 18	Ciril Jeruzalemski
S 19	Sv. Jožef, ž. B. M. D.
C 20	Srečko in tov.
P 21	Benedikt
S 22	Benvenut

N 23	3. postna Oton
P 24	Gabrijel, nadang.
T 25	Oznanjenje B. M. D.
S 26	Emanuel
C 27	Rupert
P 28	Janez Kapistran
S 29	Ciril

N 30	4. postna Angela
P 31	Modest

April

Maj

Junij

C 1	Filip in Jakob
P 2	Atanazij
S 3	Najda sv. križa
N 4	2. povelj. Cvetko
P 5	Pij V.
T 6	Janez pr. lat. vr.
S 7	Stanislav
C 8	Mihuela nad. p.
P 9	Budislav Naz.
S 10	Izidor

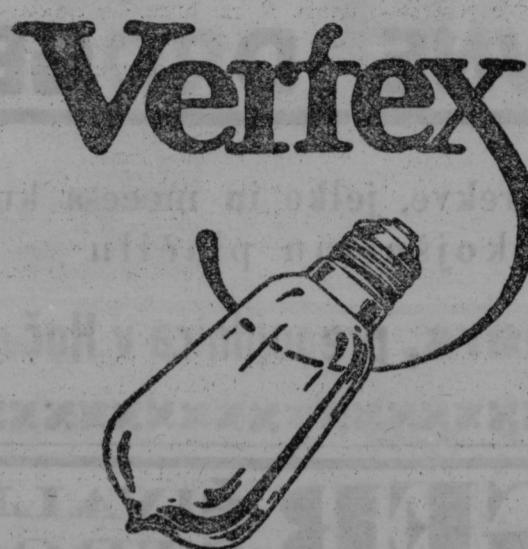
N 11	3. povelj. Mamcov
P 12	Pankracij
T 13	Servacij
S 14	Bonifacij
C 15	Zofija
P 16	Janez Nepomuk
S 17	Paskal

N 18	4. povelj. Venancij
P 19	Celestin
T 20	Bernardin
S 21	Srečko
C 22	Jela
P 23	Deziderij (Željko)
S 24	Marija Dev. p. kr.

N 25	5. povelj. Urbanc
P 26	Filip Neri
T 27	Magdalena
S 28	Avguštin
C 29	Kristusov vneboh.
P 30	Ferdo
S 31	rgela

N 32	6. postna

<tbl_r cells="2" ix="2" maxcspan="1" max

Brzo-brzo

na vlak v Celje v veletrgovino R. Stermecki, kjer kupite letos

SUKNO

za moške in voljeno za ženske obleke, parhent, belo, pisano in ručavo platno, kakor tudi vso drugo manufaktурno robo po čudovito nizkih cenah. V lastnem interesu se vsakemu priporoča, da enkrat poskusi kupiti v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engros-cene.

536

DEŽNIKARNA JOS. VRANJEK

Kralja Petra c. 25 CELJE (Bivša graška mitnica) 12 - 149

priporoča svojo bogato zalogu dežnikov domačega izdelka po najnižjih cenah. Sprejema in izvršuje vsa popravila točno in solidno.

Dražba lova.

Lovska pravica krajevne občine Zg. Žerjavci se da potom javne dražbe do 30. junija 1923 v zakup.

Dražba se vrši v četrtek, dne 10. januarja 1924 ob 10. uri predpoldne, na uradni dan pri Sv. Lenartu v Slov. gor.

Vladni svetnik: Poljanec s. r.

Poljedelski stroji

**Prvovrstno delo
naravnost iz tvornice**

Wöllersdorfer - Werke A. G.

Wien, I. Schwarzenbergplatz Nr. 3.

Velika zaloga!

LIUDSKA POSOJILNICA V CELJU**PRI BELEM VOLU**

sprejema hranične vloge in jih obrestuje počeniš s 1. julijem 1923 po:

6% brez odpovedi,
6½% proti enomesecni odpovedi,
7% proti trimesecni odpovedi,
7½% proti šestmesečni odpovedi,
8% proti enoletni odpovedi

od dneva vloge do dneva dviga. Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.

Prvovrstni angleški in ostravki koks

za kovaško obrt, industrijo in kurjavo dobovi po najugodnejših cenah. 1315 2-1

Mariborska mesina plinarna.**XXXXXXXXXXXXXX****Najbolje kupite v trgovini****Jos. Osolin-a v Laškem**

**manufakturo, Šečerijo, železnino,
poliedelske stroje i. t. d. i. t. d.**

XXXXXXXXXXXXXX**Alojzij PINTER.****trgovec v Slovenski Bistrici**

(pri farni cerkvi)

uljudno vabi cenj. občinstvo iz slovenebistiškega okraja za božične praznike na kupovanje vsakovrstnega špecijskega, železnega in manufakturnega blaga za moške in ženske obleke. V njegovi trgovini dobite dobro blago po zanesljivo nizki konkurenčni ceni. Kupuje pa tudi deželne pridelke, kakor: pšenico, oves, gobe, orehe, fižol, vinski kamen, jajca itd.

1298 2-1

Orehove hlode

in vse druge vrste okroglega lesa kupuje po najvišjih cenah proti takojšnjemu plačilu

Matija Obran

lesna trgovina in električna žaga

Maribor, Tattenbachova ulica (Loška ul. 15)

Istotam se tudi proda ali zamenja za les jako lepi koleselj, skoraj novi.

Prikladna in poceni božična in novoletna darila za mlaude in stare najdete vsi v galerijski trgovini

JOŽEF MLINARIČ, GLAVNI TRG 17. 1270 3-1

XXXXXXXXXXXXXX**Najlepše božično darilo so****: štampilije :**

iz kaučuka, v vsakovrstni izpeljavi, ki jih izdeluje v najkrajšem času, v potrebi v 24 urah

F. ZINAUER, Maribor, Aleksandrova cesta 45,
(nasproti glavnemu kolodvoru).

Istotam se dobijo blazinice in mazila v vseh barvah, v vseh velikostih, posebno primerne za trgovce, društva, in pisarne. — Nadalje numeratorje, šablone, pečati ter vsakovrstne napisne tablice na pločevini in emajlu. — Zahtevajte cenike zastonj.

JETIKA.

Zdravnik za pljučne bolezni dr. Pečnik, ordinira vsaki petek v Celju. Vprašati v lekarni Marija Pomagaj. Čitalce njegove tri knjige o jetiki.

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

vliva

BRONASTE ZVONOVE

v vseh velikostih za župne cerkve, podružnice in kapele po najnižji cenah.

Kupuje stare in razbite zvonoze po najvišjih cenah.

SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POSOJILNICA**V MARIBORU, STOLNA ULICA štev. 6, reg. z. z. n. zav.**

obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hranične vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti, po

6%

Stalnejše vloge po dogovoru.

Kam najdam lanenoprejovtkanje?

Same v tkalnico domačega platna

„KROSNA“

v Ljubljani Zoiskega cesta št. 6, nasproti cerkve sv. Jožefa

kjer tudi lahko zamenja lene no predivo za lepo domače platno.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najceneje za domačo potrebo vsakovratno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHE

Maribor, Gosposka ulica št. 10.

!!! Perje za posteljel !!!

7. Drž. razrednaloterija.

Prvo žrebanje:

3. in 4. januarja 1924.

5 premij

100.000 srečk 50.000 dobitkov.

Absolutna sigurnost in državna garancija.

Tekom petih mesecev bo

25 milijonov in 650 000 dinarjev

izžrebanih in v gotovini izplačanih brez kakoršnegakoli odbitka.

Največji mogoči dobitek z 1 srečko je

1 milijon in 500.000 dinarjev.

Daljnji dobitki po: Dinarjev
500.000, 400.000, 300.000,
150.000, 140.000, 120.000,
2 po 100.000, 80.000,
70.000, 60.000 i.t.d. i.t.d.

Cena srečke za vsako žrebanje:

1/1 Din.
180—

1/2 Din.
40—

1/4 Din.
20—

Seznam izžrebanih srečk takoj po vsakem žrebanju!

Hitra, točna in strokovna postrežba!

Naročila iz cele države naj se pošiljajo na

Pooblaščeno glavno kolekturo Državne razredne loterije

MEDIJUVATODNA BANKA D.D.

(Oddelek razredne loterije)

Zagreb, Gajeva ulica 8.

(Poštni predel 122).

Harmonike

znamke DRAVA so najbolje ter prekašajo vse doseganje izdelke, posebno drage Lubasove. 5vrstne 2krat uglaš. D 2200 3vrstne 3krat uglaš. D 2500 4vrstne 2krat uglaš. D 2600 4vrstne 3krat uglaš. D 3000 Glasovirni akordeon D 4500 Prepričajte se! Narcijo se pri: M. A. Mušič, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6. 1314 3-1

Pozor! Pozor!

Ženini in nevesti!

Došla je velika izbira vsakovrstnega manufaktturnega in drugega blaga, katerega kupite najceneje pri tvrdki M. Sumer, Konjice, Slovenija. — Nadalje kupim jajca, gobe in laneno seme po najvišji dnevni ceni. 1313 50-1

M. Rauch, Celje

priporoča svojo bogato zalogu steklenega in porcelanskega blaga ter primerne darila za Božič in Novo leto, karor: service za kavo, čaj, likere itd. ter raznovrstne kuhinjske posode. — Konkurenčne cene! 1269 6-1

200 kron

na dan lahko vsak zasluži doma v svojem kraju, kdor hoče moje izdelke prodajati. Pošljite mi v pismu za pojasnila svoj naslov in marko za odgovor. Josip Batič, Litija 75. 1288 10-1

„MANA“

tovarna kandilov d.o.o.

glavna zalog: Marlboro, Stolna ulica 4.

Priporoča vse vrste bonbonov, peciva in čokolade po najnižjih tovarniških cenah.

Na drobno! Na debelo!

OPEKARNA

Opekarna

JAKOB MATZUN, Ptuj

opekarstvo

Opeke

vseh vrst

opekarstvo

Apno

opekarstvo

Cement

opekarstvo

Premog

opekarstvo

Opekarna

JAKOB MATZUN, Ptuj

opekarstvo

DRVA

premog

OVES

koruze

opeko

trgovsko opravo, auto, ši-

valni stroj, voz proda

OSET ANDREJ

Maribor, Aleksandrova 57

Telefon 88.

BRZOJAVNE DROGE

zdrave iz bora, smrekve, jelke in mecesa kupuje proti takojšnjemu plačilu

Guide Rütgers, prepojilnica v Hočah

SINGER ŠIVALNI STROJI

Na celem svetu znani kot najboljši. Podružnice in zastopstva v vseh mestih. Centrala za državo SHS Zagreb, Maruličeva ul. 5, II. k. Filialka; MARIBOR Šolska ulica štev. 2.

Čujte!

Čujte!

Ne zamudite ugodno priliko!

Pojdite pri nakupu manufaktturnega blaga v staroznano trgovino

CELJE,
tik farne cerke

CELJE,
tik farne cerke

Vsled ogromnega nakupa iz prvih inozemskeh tvornic se prodaja samo trpežno ter sveže blago po nizkih cenah.

Vedno velika izbira vsakovrsnega manufaktturnega blaga kakor: moško ter žensko sukneno in volneno blago, vsakovrstne tiskanine, belo in pisano platno, rujavo kotonino, cajgi, nogavice, letno in zimsko perilo. Posebno velika izbira vsakovrstnih svilenih, polsvilenih rut in šerp, kakor tudi cajgasti in barbasti rut.

Za obilen obisk se priporoča

Alojz Drašenik
Celje, Glavni trg 9.

Na drobno!

Na debelo

KAMENIT

TOVARNA UMETNEGA ŠKRILJA IN ELEKTRARNA, DRUŽBA Z.O.Z.

LAŠKO

Slovenija

Fran Strupi, Celje

priporoča svojo bogato zalogu steklene in porcelanaste posode, svetiljk, ogledal, okvirjev, raznovrstnih šip itd.

Najsolidnejše cene in točna postrežba.

BOŽIČNA PRILOGA

Slov. Gospodarju.

Januš Golec.

Tolovaj — Franc Guzaj.

Kaj pripoveduje o Guzaju narod?

Pri moji rojstni hiši je služila gotovo nad 60 let starata, hroma Roza. Ljubili smo ženče vsi otroci, ker nas je vse pestovala, spravila na noge in nas ob večerih že kot bolj odrasle uspavala s pripovedovanjem takozvanih storij.

Po cele ure ob dolgih zimskih večerih sem presedel na ognjišču pri stari Rozi, ki je kuhalo večerjo in mi neshtetokrat pripovedovala one pravljice: o zlatem vozičku, stekleni gori, povodnem možu itd. Ko si mi je že hotelo dremati, sem jo vskidar prosil, naj mi še pove ono strašno storijo o groznem razbojniku Guzaju, ki se je klatil po naših krajinah in celo pil žganje in jedel beli kruh za našo mizo. Roza je ustregla moji želji in začela nekako tako-le:

»V jutro precej zgodaj in v zimskem času je vstopil v našo hišo srednje velik moški, se usedel brez pozdrava za mizo in zahteval od stare matere, naj mu prinese žganja ter kruha, ker ga zebe in je lačen. Babica je takoj ubogala, ker baš v tistih letih se je klatilo po krajinah ob hrvatsko-štajerski meji več brezposelnih potepuhov, ki po hišah milodarov niso prosili, ampak jih zahtevali. Guzaj je pil, hlastno jedel kruh in nekako plaho pogledoval proti vratom. Govoril ni nič, še le ko se dvignil na od-hod, je reklo:

»Danes je sedel za vašo mizo Guzaj« in odšel je.

Tisto ti tudi moram povedati, kako je napravil z neko babnico iz Drenškega rebra, ki je šla na Planino na sejm, je nadaljevala stara Roza:

Lepo oblečen gospod in to je bil Guzaj, je sedel ob potoku, kamor si je šla babnica črevlje umivat, da ne bi prišla preveč z blatom ocokljana na Planino. Gospod je začel z žensko razgovor in jo ob koncu vprašal prav prijezno, kaj neki ona misli o roparju Guzaju, ali je dober, ali res razbojnik. Bable ni poznalo Guzaja, je slišala o njem, da je tat in ropar ter se je kar na kratko odrezala, češ: Bog nas varuj zlodejjevih sinov, kakor je Guzaj, ki ne spada drugam, nego za pete na gavge (vislice). Gospod se je nasmehnil ženski sodbi, je ponudil čutarico z žganjem in jo vprašal, kajd in kod se misli vrnilti iz sejma. Ženska je po pravici povedala, da gotovo pred večno lučjo in prav po tej poti, po kateri gre sedaj. Gospod jo je še ljubeznivo potapljal po rami, jo uščipnil na rahlo v lice in jo prosil ob slovesu, naj mu prinese proti dobremu povračilu in napitnini nazaj grede iz Planine zavojček srednje dolgih žrebljev. On jo bo čakal ravno na tem mestu, a sam ne more v trg, ker ima opravka v gozdu. Babnica je radevolje obljubila in razšla sta se.

Ob večni luči je že čakal oni gospod pri potoku in ženska mu je polna radostnega pričakovanja na obljubljeno napitnino izročila zavojček. Neznanec jo je še povabil, naj sede tik njega, ji ponudil čutarico z žganjem, nato se pa zadrl na ves glas: »Baba, sezuj črevlje!« Nahruljena je prestrašeno ubogala, pograbil jo je za boso nogo, izvlekel iz žepa kladivo, odpril zavojček z žreblji in kljub odporu, kriču ter viku zabil babnici iz Planine prienšene žreblje v pete. Ko je bil gotov z neusmiljeno krvniškim delom, je reklo:

»To je, baba, tvoja napitnina iz rok Guzaja, katerega si zmerjal zjutraj kot razbojnika, ki spada za pete na vislice!«

Guzaj je odšel in prepustil vikajočo babnico grozni usodi.

Najbolj pa je sovražil Guzaj duhovnike, je nadaljevala Roza in to baš radi tega, ker je bil prepričan, da tmo nekateri kar cele kadi in vreče zlata in srebra.

Pri Sv. Emi blizu Podčetrtek je živel za Guzajevih časov zelo bogat fajmošter, ki je s prižnico svaril ljudi pred prikrivanjem razbojništv, katera je uganjal Guzaj. Ta je zvedel za župnikovo bogastvo in o njegovih svarilih ter mu pisal, da pride ta in ta dan po denar sam, naj ga le pripravi sigurno.

Gospod se je ustrašil grozilnega pisanja in poslal po žandarje, ki so označenega dne skrito zastražili župnišče.

Zupnik je čakal nestipno celo predpoldne roparja, a ni ga bilo. Ura se je že pomikala proti poldne, ko se oglasi babica z otrokom v naročju in prosi za krst. Kot boter se je javil čedno oblečen mož, ki je reklo, da je velepolestnik iz sosedne fare in bo krst pošteno plačal.

Gospod je šel v cerkev, krstil otroka in nato so šli vse k zapisovanju v župnišče. Ko je bil otrok upisan v krstno knjigo, je potegnil boter mesto denarnice — samo kres in zahteval od župnika:

»Sedaj je tukaj pred vami Guzaj, kakor je pisal in denar sem!«

Kej je hotel gospod, krikniti ni upal, ker bi ga bil ropar ustrelil, moral je k omari in mu našteti, kolikor je zahteval.

Guzaj je spravil denar, menil, da je krst dobro plačen in prisilil župnika, da je spremil čisto mirno, tihom ter prijazno vse tri po hribu navzdol do ceste. Na cesti so

se razšli in Guzaj je še zabičal gospodu, da bo prišel k njemu še v svate ter na sedmino, ako bo še nadaljeval s svarili pred njim — vsegamogočnim Guzajem.«

Toliko mi je neštetokrat na ognjišču pripovedovala o Guzaju naša rajna, stara Roza in te ter tem podobne govorce še krožijo o njem danes ne samo po šmarskem in brežiškem okraju, ampak malodane po celem Slovenskem Štajerskem.

Kratek pregled Guzajevega življenja.

Rodom je bil Guzaj iz Št. Jurja ob južni železnici, kjer je zagledal luč sveta nekako krog leta 1845. Bil je sin kmetskih staršev, ki so otroka dobro vzgojili, kar je tudi sam priznal večkrat in je starše še kot tolovaj ljubil in jih na skrivaj obiskoval. V Št. Jurju je dovršil ljudsko šolo, prebil najbrž doma fantovska leta in služil vojake tri leta. Pri vojakih je postal celo četovodja. Po treh letih vojaške službe se ni več vrnil za stalno na dom, ampak se je lotil dobre službe — natakarstva. Ravno kot natakar se je po hotelih privadil vseh raznih finejših in gosposkih običajev ter nastopov, s katerimi je pozneje kot ropar varal in slepli tudi bolj prebrisano in naobrazeno javnost. Guzaj se je po letih povspel v natakarski službi tako daleč, da je bil glavni plačilni natakar v že takrat zelo dobro obiskanem kopališču in letovišču na Dobrni. Koliko let je bil uslužben na Dobrni, nisem dognal, pač pa ga je ravno tamkaj doletela usoda, ki je povzročila prevrat v njegovem celem poznejšem življenju.

Naenkrat je bilo na Dobrni pokradene veliko srebrnine. Sum je padel na Guzaja, katerega so zaprli v Celju in obsodili na 7 let in 5 mesecov.

Guzaj, sam se je najrajše imenoval z domaćim imenom Šarl, je do svoje smrti trdil, da je bil po nedolžnem obsojen in radi tega tudi ni hotel nastopiti kazni. Pustil je natakarsko službo in se je začel klatiti v brezposelnosti po šmarskem in rogaškem okraju. Rogaški žandarji so ga nekoč spasli, zaprli v Rogatcu in ga nameravali od tamkaj odtirati v Celje, da bi odsedel prisojeno mu kaznen. Iz rogaškega zapora je Guzaj utekel in od tedaj je začel svoj tolovajski posel, katerega je uganjal dve leti in si pridobil v tem kratkem času žalostni razbojniški sloves po celom Slov. Štajerskem.

Torišče Guzajevih tolovajskih pohodov so bili: šmarski okraj, rogaški in brežiški. Kdor pozna kraje teh okrajev, mi bo priznal, da so kot nalač ustvarjeni kot zavetišča za ljudi, katere peganja roka pravice. Ti kraji so bogato obraščeni z gozdovi, imajo vse polno nepristopnih jarkov, podeželskih potov in stez se v mokrotnem vremenu brez velike potrebe vsak izogne. Po teh krajih je priprst kmetski narod bolj reven in je bil že za Guzajevih časov kakor tudi danes skrajno nevoljen na vse oblasti radi davkov ter drugih vladnih šikan.

Naravno prikladno lego omenjenih okrajev, uboštvo in nezadovolje prebivalstva je znal tudi Guzaj spremno porabiti za svoja tolovajstva.

Kot bivši četovodja in višji natakar si je prisvojil na zunaj nekaj prikupljivega za izobrazenca in osobito še za navadnega, ubogega ter zatiranega človeka. Ko pri prvih javno tolovajskih nastopih si je izbral boljševiško geslo: Imovitemu, posebno še premožnemu skopuhu, vzemi, nekaj obdrži zase, drugo pa po malem razdeli med potrebne in nezadovoljne. Tega gesla se je držal s krčevito doslednostjo do svoje smrti in baš radi tega je bil tudi tako priljubljen in ubožni narod ga je ščitil pred oblastjo, ki ga je začela zasledovati in peganjati koj pri prvih pojavih.

Guzaj je najrajši obiskoval kakor bi ga vrglo iz neba vinske hrame, fureže ter pozimske preje. Posečal je ljudi kot fin gospod, kot priprst lovec, kmet ali tudi kot razčapan potepuh. Govoril in razlagal jih je ob takih prilikah o: kričnem postopanju oblasti, o previsokih davkih, o prestrogih zakonih, o izmogovanju kapitalizma itd. Razgovarjal se je z ljudmi kot ljubezni neznanec prisrčno prijazno, povpraševal po njihovih željah, jim stiskal roke in ob slovesu jih je celo obdaril z denarjem s poslovilno opazko: Tako govori, čuti in dela Franc Guzaj, katerega peganjajo oblasti kot tolovaja, a je v resnici samo dobrotnik ubogih in zatirnih.

Pojavljal se je liki blisk danes tu, jutri tam in vedno v drugi obleki, izginil kakor kafra in s tem je vzbudil pri revnokmetskih ljudeh prepričanje, da je v njem skrit nekaj čaravnikiško-vzvišanega, kar ga varuje in ščiti na zgoraj.

Kar se tiče verskega prepričanja, je bil po svojih govorih in še danes črno na belem zabeleženih izjavah popoln brezverec. Delal se je norca iz vere v Boga, iz obredov in iz vsega, kar meri na odgovornost človeka napram višemu bitju. Zaklet sovražnik je bil duhovščine, katero je poleg žandarjev najbolj sovražil in jej prisegal maščevanje. Vere ga je oropala, kakor piše sam, krivično mu prisojena ječa in radi izgube vere je sovražil ter preganjal in strahoval oznanjevalce verskih resnic.

Saj je znano po spodnjih krajih, kako se je duhovščina za časa Guzajev strahovlade skrbno zaklepla noč in dan.

Poleg duhovščine je bil Guzaj nekako živalsko surov sovražnik žandarjev, katere imenuje v svojih do danes ohranjenih pismih dosledno »Fanghunde« (pse, ki lovijo ljudi). Njegovo največje veselje je bilo, ako je lahko potegnil kakega žandarja, kar se mu je večkrat posrečilo.

Fotografija še v tistih časih ni bila tako razvita in orožništvo je poznalo Guzaja samo po opisih in za to je znal tudi on. Baš radi tega je nastopal vedno v drugi obleki in kot nobel gospod je najrajši plačeval žandarjem in ob slovesu jih je rad pustil pod litrom listek z napisom: danes vas je gostil Franc Guzaj, po domače Šarl, katerega peganjate po nedolžnem. Nadalje priznava sam v svojih pismih, kako se je večkrat vozil v Celje, Maribor, Čadec in na Dunaj, kjer je najrajši veseljačil s tajnimi policisti in policijskimi uradniki od katerih je zvedel vse oblastne ukrepe, ki so bili izdani, da ga ugonove.

Kar se tiče Guzajevih tolovajstev, pa je on vedno tudi pismeno zatrjeval, da ni nikdar ropal nasilnim potom, ampak samo premožnim jeman z grožnjo, ako se je prikradel v njih stan na prikrito zvit način.

Sam izpoveduje, da ni imel zaveznikov, pač pa jih je neštetno kradlo ter ropal na njegov račun. V Slinici pri Št. Jurju je nekdo požgal nekega Lesjaka in požig so naprtili Guzaju. Ta izjavlja, da je Sliničanom bil vedno prijatelj in tudi Lesjaka ni sovražil in torej mu tudi ni on posadil na streho rdečega petelina. Glede požiga je pisal sam svojim zaupnikom te-le besede: »Požigalce prosim, nikar ne požigajte, ker nimate od tega nobene koristi. Če se vam že kdo preveč zameri in krivico dela, rajši ga ubitje drugim v svarilen vzgled in samo ne požigajte imetja.«

V štirih dolgih pismih, katera so še do danes ohranjena izpod Guzajevega peresa, se je vedno podpisoval: Franc Guzaj, skrivalec — a ne — razbojnik.

Že koj začetkom Guzajevega životopisa sem omenil, da je imel veliko ljubezen in spoštovanje do svojih staršev. Zelo ga je bolelo, ker so stikali orožniki za njim po očetovem domu. Nekoč so mu na neko ovadbo očeta zaprli na 10 dni radi njega in radi tega je prisegel ovadljem, da jim bo posvetil skozi okno z ono svetilko, ki ima dve oči. Svoje starše je obiskoval in jih prosil odpuščanja čisto na skrivnem, da bi ga nikdo ne videl in ne bi starši zopet po nedolžnem trpeli radi njega.

Kar se tiče ljubezni napram ženskemu spolu, je bil zelo mehko-nežnega srca. V fantovski dobi ga je neka deklinna vodila za nos, a jej je to pozneje odpustil in se je kot tolovaj strastno zaljubil v neko žensko, ki je živila v skromni bajti na hribu v Košanci nad Slinico. S to žensko je imel tudi sina Franca, ki gotovo še danes živi. Ljubico je naravnost občudoval, ker mu je bila v vsem in iz srca udana kljub temu, da je bil tolovaj in so bili prijej orožniki vsaktedenski gosti. Te svoje ljubice se je zvesto držal do smrti in je njej v čast zabeležil te-le stihe:

Rožce naj cvetijo,
ptičice naj pojo,
naj nama razveselijo
srce, kdaj žalostno bo.

Rožca razcveti,
poganja lepi cvet,
jaz pa z mojo ljubco
še hočem veselje imet.

Njegova nekdanja ljubica je kot starikavo grda babnica živila še pred šestimi leti v nekem mlinu pod Prevorjem in jo je pisec teh vrst obiskal. Babura pa ni hotela o Guzaju in sinu ziniti niti besedice.

Guzaj je bil tako drzen, da se je peljal s to svojo ljubico v Celje k fotografu Martini, ki je oba fotografiral. Guzaj na sliki sedi s cigaro v ustih, poleg njega pa stoji v koščatih krilih njegova ljubica. Slika je ohranjena še do danes.

Guzaja so oblasti dolžile, da ga najbolj skrivajo pred orožniki ženske, katerim je posebno prirastel k srcu in se je on že večkrat pred orožniki skril pod žensko krilo. Ko je Guzaj zvedel za te govorce, se je smejal in glede ženske molččnosti napisal to-le: »Pa vi »Fanghundi« (žandarji) mislite, da se res skrivam pod ženske kikle in da vsaki babi pravim, kje sem. Bi pač daleč prišel, ako bi vedeče babe za me.«

Iz ravnokar navedenega je razvidno, da se je že za Guzajevga življenja o njem marsikaj pretiranega in čisto iz trte izvitega govorilo, čemur se je sam smejal ter pisemo zanikal.

Razven duhovščine, žandarjev in bogatinov je Guzaj na smrt sovražil svoje šentjurške sorokaje-tržane. Ravno ti so namreč vedno pošljali nanj žandarje, ga ovajali in on jim je pošiljal pismene grožnje, da bo vse postreljal ter pobil. Šentjurški mogočnjaki so se ga bali kot smrti in malokateri količkaj bogat Šentjurčan se ni upal v ponočnih urah kam venkaj iz trga iz strahu pred Guzajevim osvetom. In baš Guzajev takoreč rojstni trg Št. Jur mu je bil v pogubo.

Ze parkrat sem omenil, da Guzaj sam izjavlja v svojih pismih, da ni pobijal ljudi in ne ropal, ampak samo skubel preobilico zlatega perja bogatinom in skopuhom. Sodnisko je Guzaju dokazan samo eden uboj in to na polju za trgom Št. Jur. Ta uboj se je doigral tako-le:

Guzaj se je nekega dne zopet pri belem dnevu priklatil v Št. Jur in tamkaj drzno hodil gor in dol. Spoznal ga je občinski sluga, ga je prijet za roko in rekel: »Ti si Guzaj, hajd z menoj!« Tolovaj se mu je seveda izvil in ga svaril, naj ga pusti na miru, a sluga ni odnehal. Guzaj se je spustil v tek iz trga po polju in sluga za njim. Ko je videl Guzaj, da sluga le ne odneha, je postal, potegnil revolver in ustrelil preganjalcu z opazko: »To imas, strela gromska, kar si iskal, to si dobil!« Sluga je bležal mrtev na polju in Guzaj je pobegnil in se skril proti Slivnici.

Radi tega uboja so oblasti razpisale na Guzajevo glavo 150 goldinarjev. Od tega časa bi ga bil lahko vsakdo ubil in bi še bil dobil za to nagrado 150 gld. Guzaj se je smejal tej nagradi in pisal: »Ljudje božji, na mojo glavo so razpisali 150 gld., a imejte še z menoj potapljenje, da bom vreden vsaj 1000 gld. Samo vprašanje je, če bode sploh kdo dobil to nagrado!«

Kmalu po uboju šentjurškega občinskega službe je sklenilo žandarmerijsko poveljstvo v Celju z vso resnostjo, da prime ali ubije Guzaja, ki je vodil za nos varnostne organe že celi dve leti.

Obleganje Guzajevega priborališča in njegova smrt.*

Za dan 10. septembra 1880 je zapovedalo celjsko orožniško poveljstvo velik pogon za Guzajem. Pozvani so bili orožniki iz: Celja, Št. Jurja, Planine in Šmarja, da se zborejo v mraku v Slivnici pri Št. Jurju, odkoder se začne pod zaščitjem teme pogon za tolovajem. Ono noč so nameravali orožniki pretakniti in preiskati vsa skrivališča, o katerih je bilo znano, da se po njih Guzaj klati najbolj pogosto. To povelje o pogonu je bilo strogo tajno in tudi Guzaj o njem ni ničesar slutil, sicer bi bil bolj previden.

Predpoldne dne 10. septembra sta se podala iz Planine proti Slivnici orožniški postajevodja, 26 let stari M. Grizold in neki Stres, ki je bil rodom nekje iz Slovenskih goric.

Pot iz Planine v Slivnico je peljala oba orožnika mimo Košance, ki leži med Slivnico in Prevorjem. Košanca ni vas, ampak se imenuje tako po hribih ter gričih raztresena skupina hiš, bajt in kočur. Na Košanci in sicer na vrhu ob kolovazu, ki vodi iz Prevorja v Slivnico, stoji še danes neznačna in tedaj zakotna gostilna, v kateri je krčmaril neki Drobnej. Krčma stoji čisto na samem in je pozidana ob hrib, njeno pročelje gleda proti kolovazu in ga od prevorsko-planinske strani krije velik gozd. V to krčmo k Drobneju je najrajši zahajal Guzaj, kjer je s svojimi zaupniki popival, veseljačil fer jim razlagal svoje načrte in pripovedoval svoje doživljaje. Tukaj so ga neštetokrat že iskali orožniki, a jim je vedno srečno odnesel pete. Ravno v tej gostilni je nekoč popival z orožnikom Črnčičem, ki je Guzaja samega izprševal o potih, pohodih in skrivališčih tolovaja. Guzaj je plačeval orožniku in mu pravil, da zahaja Guzaj večkrat ravno v to krčmo, kjer je malodane vsakdanji gost, a zna izginiti ob prihodu žandarjev kot senca. Černčič je šele pozneje zvedel, da je bil pri pogonu za Guzajem v njegovi družbi, kjer se je imel prav dobro ter jedel in pil na njegove stroške.

Mimo Drobnejeve gotilne sta morala tudi planinska orožnika. Vredno sta se pokazala pred gostilno, pa si je mislil Grizold: Kaj, če ni morda ravno sedaj krog pol-druge ure popoldne Guzaj pri svojem prijatelju ter zaupniku Drobneju. Zavila sta iz kolovoza v gozd in od tamkaj sta opazovala življenje pred gostilno. Opazila sicer nista nič sumljivega, nobenega odraslega človeka, pač pa fantka, ki je tamkaj v bližini gostilne pasel živino. Grizold je tega fantka ljubeznivo poklical k sebi in mu dal groš, naj gre v gostilno kupit kruha in nato naj jima hitro pride povedat, kdo da je v krčmi. Fantek je vzel groš in šel, vrnil se je hitro s poročilom, da ni v krčmi žive duše, pač pa pijeta v kleti tik krčme dva moška in krčmar sam. Žandarja sta sumila takoj: Guzaj je v kleti. Pripravila sta se in kar najurejših korakov sta stekla proti odprtji kleti. Ko sta že bila blizu zidanice, so se pa vrata zaprla in iz kleti sta še utekla bežečih korakov gostilničar in neki viničar ter se spustila oba za hišo po bregu navzdol. Nekdo je kletna vrata zaklenil. Grizold je uprašal: »Kdo je noter? Odpri!«

Nobenega odgovora...

Žandarja sta bila uverjena: Guzaja imava v pasti.

Skoro tik pred kletjo, ki je bila zaprta z lesenimi vrati in pritlično postavljenia ob hrib, je bil zložen precejšen kup drv. Stres je stopil za drva in stražil, Grizold pa se je podal na ogled krog kleti in dognal, da je pobeg nemogoč, ker je imela zidanica samo vrata in nobene druge veče odprtine. Celo skozi podstrešje je bilo izključeno uteči. Ko je Grizold pregledoval krog kleti, je zapazil, da se na strani proti kolovazu majec kamenje in ga nekdo, ki je v kleti, poriva. Stopil je ob stran k zidu, iz katerega se je gibalo kamenje in opazoval... Kmalu je priletel velik kamen iz zidu in pojaval se je četverokotna odprtina, človeška roka je brskala prah in blato izpred luknje... Neznanec je celo pomolil glavo skozi luknjo... Žandar je uprašal: »Kdo je?« Mesto odgovora je neznanec ustrelil iz revolverja proti žandarju, a

* Guzajevo oblego in smrt mi je opisal bivši žandarski postajevodja g. Marij Grizold, ki je Guzaja dne 10. sept. 1880 ustrelil v družbi s tovarišem Stresom. G. Grizold živi sedaj v Mariboru kot penzionist in je star 71 let. Radi junashva pri oblegi in radi ranjenja je bil odlikovan z avstrijskim srebrnim križcem, njegov v palec ranjeni tovariš Stres pa je dobil na Guzajevo glavo razpisano na grado.)

ga ni zadel. Ko se je drugič prikazala glava pri odprtini, je ustrelil Grizold, a ker je stal pred streli zavarovan tik ob steni, se je krogla odbila ob kamenju. Nato je postal nekaj časa vse tiko...

Grizold je nato ustrelil skozi luknjo in iz kleti je nekdo zaječal — znamenje, da je bil zadel. Zatem je ustrelil Guzaj skozi luknjo in krogla je oprasnila Grizolda nad očesom, sicer ne nevarno, a vendar se mu je ulila kričkar curkoma.

Zopet nekaj časa sumljiv mir ter tihota v kleti...

Grizold je dal za drvami pred kletjo prečečemu Strešu povleje, naj strelja skozi vrata, ker tamkaj nekje mora tičati tolovaj. Stres je ustrelil petkrat skozi vrata, jih preluknjal in te luknje je še danes videti...

Po Stresovih strelih je bil zopet precej časa mir, kar sliši Grizold, da kljuje in razbija Guzaj po kamenju na strani proti hribu. Ker mu je bil zaprt pobeg proti klovnu, je hotel ulomiti in se rešiti v smeri proti hribu. Tolovaj je drzno lomil kamenje iz zida in ranjeni Grizold je večkrat ustrelil skozi luknjo v klet, a moral je štediti z municio, ker je imel samo osem nabojev in šest jih je že bil porabil. Guzaj ni odgovarjal s protistrelji, ampak zopet prenehal z lomljencem in zavladal je mir nekaj časa...

Kar naenkrat je pognal tolovaj skozi luknjo proti Grizoldu dvorcevno pištolo. Gotovo je bil prepričan, da se bo žandar sklonil, pobral orožje in ta trenutek bo on porabil za pobeg. A veral se je, žandar je pustil orožje ležati na tleh in mirno zravnvan čakal. Ker se mu ni posrečilo s prevaro na Grizoldovi strani, je poskusil na Stresovi. Skozi bolj slabu zaprta vrata je iztiščal zavoj papirja (to so bila njegova pisma, o katerih še bom govoril), padla so na tla, a žandar se ni ganil izza svoje dobro zavarovane postojanke. V vratih je bilo pet od krogel prevrtnih luknje in skozi te luknje je opazoval tolovaj. Ustrelil je iz revolverja skozi luknijo in zadel do kravtega Stresa v palec na roki... Nato zopet mir in tihota...

Zandarja sta začela obleganega pozivati na prostovoljno predajo, a se je jezno zadrl: »Živega me ne dobita, prokleta »Fanghunda!«

Oblega je že trpela več nego poldruge uro, številni strelji so privabili na hrib nad klet vse polno radovednih ljudi. Nekateri od gledalcev so imeli celo puške. Grizold jih je pozval, naj jima pomagajo, a nobeden ni priskočil na pomoč. Gotovo so bili to sami Guzajevi zaupniki, ki bi bili rajši pomagali njemu nego pa žandarjem.

Orožnika je že opazoval upravičen strah: Kaj bo, če se ju lotijo ti sumljivi gledalci?

Zandarja sta začela glasno govoriti, da bosta klet zapalila in Guzaja izkurlila iz skrivališča kot jazbeca, ako se ne predra. Nobenega odgovora iz zidanice... vse tiko...

Oblega je že trajala dve uri, solnce je že zahajalo in ura je bila že pet popoldne...

Kar naenkrat se odprejo lesena vrata na kleti in iz zidanice stopi Guzaj sam... Držal je v krvaveče prestreljeni desnici revolver, katerega cev je bila zadelata od orožniške krogle ter močno skriviljena, izpod vrata mu je curljala kri in divje je osvignil s pogledom oba žandarja, da bi ju prestrašil in v tem smrtnonevarnem trenutku pobegnil na najbolj drzen način...

Ves ta prizor je trajal le nekaj trenutkov, žandarja sta dvignila puški, strela sta počila... Eden je zadel Guzaja v prsa, drugi v trebuh... smrtno zadel se je zgrudil na tla... Nekaj časa je še brcal z nogami, krčil prste na rokah, začelo mu je rohljati iz prs in izdahnil je...

Ko so gledalci videli, da je padel Guzaj, so se razkropili na vse strani...

Žandarja sta si obvezala lastne rane in nato pregledala klet. Na sredi te majhne kleti je stal prazen in počeznjen polovnjak in na njem liter, ki je bil preluknjena. Našla sta še žezezen heč (sekiro za steljo sekati), s katerim je lomil Guzaj kamenje iz zida.

Pri Guzaju sta našla razven nerabnega revolverja, ki je sedaj v celjskem muzeju, še dolg nc in drugega nc. Na tleh sta pobrala zavoj papirja, ki ga je Guzaj porinil skozi vrata in videla, da so to njegova štiri pisma.

Ob kakih pol šestih so prispevali iz Slivnice k Drobnejevi gostilni tudi drugi žandarji, ki so se že bili zbrali za nočni pogon v Slivnici in jih je privabilo na vrh v Košanco močno in izvanredno streljanje.

Žandarji so pogumnima tovaršema častitali in dva sta odbrzela takoj v Št. Jur na vlak in od tamkaj v Celje po sodno komisijo, zdravnika in fotografu.

Drug dan predpoldne je že bila komisija na licu mestna in zdravnika sta raztelesila Guzaja kar na prostem za gostilno. Imel je strel skozi desno roko, ena krogla ga je precej oprasnila pod vratom, ena mu je prebila prsa in ena raztrgala trebuh. Pred raztelesenjem so ga naslonili na navaden koš in celjski fotograf Martini, ki ga je nekoč fotografsal skupno z Ljubljico, ga je tudi tokrat ustreljenega in razgaljenih prs, da se vidi zevajoča rana. Na glavi je imel tokrat priprosto kmetsko kapo, mustače se mo pod noscm in oblecen je bil v kmetsko obleko.

Guzajeve ostanke so zmetali v krsto in ga takoj na dan komisije pokopali v kotu pokopališča v Prevorju. Takočni prevorski g. župnik je v župnijsko kreniko nakratko zabeležil, da so mu kar meni nič in tebi nič prinesli ustreljenega tolovaja Guzaja, ki je šentjurški faran, a je moral on dovoliti, da so ga zagreblji na prevorsko pokopališče dne 11. sept. 1880.

Tako je torej končal svoje tolovajsko življenje v 45. letu dne 11. septembra 1880 pred zidanico pri Drobneju na Košanci tolovajski strah celega Spodnjega Štajerja Franc Guzaj.

Koj za tem so arretirali tudi Guzajevo ljubico. Iz Košance jo je gnal proti Planini v celjski preiskovalni zapor Grizold. Taisti dan je grozno deževalo in ona je imela v narocju dojenčka, Guzajevega sina Frančeka. Ker je bila ženska preveč premočena in je težko hodila, je moral Grizold nesti otroka. Ni bila dolgo v preiskavi, ker je vse tajila, dokazati jej niso mogli nič. Pri hišni preiskavi niso našli pri Ljubici ničesar sumljivega. Utrgali so tla v izbi in tamkaj je bilo pod deskami samo nekaj kurjega perja. Očividno je Guzaj dobro čuval svojo golobico pred vsakim sumom tudi najmanjše sokrivde.

V preiskavi je bilo tudi več Guzajevih najboljših zupnikov in znancev, a vsled pomanjkanja dokazov so jih izpustili.

Drobnej že davno več ne krčmari na Košanci, ampak je ta gostilna romala že bogzna skozi koliko rok. Ravno ta krčma bo sedaj dobro šla, ker pelje mimo nje nova cesta iz Kozjega, preko Prevorja v Št. Jur, pa še sedaj ni v prometu.

Po košanskih hribih, jarkih ter grabah je še danes glede razločka med mojim in tvojim vse polno sumljivih ljudi, o katerih pravijo, da so potomci Guzajevih učencev.

Guzajeva pisma.

Kakor sem že omenil pri oblegi Guzajevega priborališča, je porinil tolovaj skozi vrata štiri pisma, ki so padla na tla. Žandarji so jih pozneje pobrali. V noči, ko so čakali od 10. na 11. septembra na sodno komisijo, so si izradovedenosti to pisma prepisali. En tak prepis teh pisem mi je dal na razpolago tudi g. Grizold. Ta pisma je Guzaj očividno vedno nosil seboj in jih prebiral svojim prijateljem. Tri od teh pisem so pisana v slovenščini, kakor se je tedaj govorila med priprstim narodom v letu 1880, četrto pa je v nemškem jeziku. Ravno v četrtem pismu razovedeva Guzaj, da je govoril popolnoma pravilno nemščino in da je precej čital. Oglejmo si ta pisma nekoliko vsakega posebej.

Prvo pismo nosi naslov: Preljubezni moji vsi dobri ljudje! Pismo se nato začenja: »Jaz Franc Guzaj (pisano je Guhsaj) vam pišem vsem skupaj eno besedo prijateljem kakor sovražnikom, ker vsi dosti govorite od mene. Najpopred pa prosim vse skupaj, ne zaničujte mojih staršev, ker oni so me zmiraj lepo učili in niso nič krivi, da sem jaz tak daleč padel. Žalujejo vsi za menoj. Moja zlata mati toči bridke solze — krvave solze. Iz srca mi je žal, da sem jaz moji dragi — zlati materi, mojemu očetu in sestrarji sreči ranil in solze iz njihovih oči prešel in da čisto po nedolžnem toliko zavoljo mene žalosti in zančevanja trpeti morajo. Žandarji jih nadlegujejo, a jaz ne grem nič domov (a je hodil; op. pisca). Rad bi mojo žalostno mater še videl in objel, a jaz nočem mojega življenja tako daleč na vago džati, ker vem, da žandarji noč in dan tam stojijo. Pa naj le stojijo, saj so sami uržoh, da imajo toliko potov za menoj, pa jih še imeli bojo, zakaj me niso na miru pustili. Žleht jezik so me dolžili, da sem jaz krave drl, ali jaz nisem nobene.«

Toliko sem dobesedno navedel iz Guzajevih pism, da lahko čitatelji iz teh vrst sami presodijo: kako srce je imel ta tolovaj do staršev ter sester in kako slovenščino je pisal.

Nato opisuje v prvem pismu, kako je bil po krivici obsojen na 7 let in 5 mesecov ter pravi, da te krivice ne bo oblastim nikdar pozabil ali odpustil. Piše tudi, kako je v ječi, dokler je bil zaprt, kuhal ogenj maščevanja do vseh tistih, ki so zakrivili, da je bil obsojen. V ječi je tudi sklenil, da bo počakal z esveto tako dolgo, dokler mu ne umrjejo starši, ker jim ni hotel delati sramote, a so ga prisilili na grozno pot maščevanja predčasno »Fanghundi« (žandarji).

Nato našteva imena Šentjurčanov, kateri so ga dolžili, da jih je okradel, a jih ni. Na te ljudi pošilja v pismu vse gromske strelje. Posebno preklinja nekega Žandala, Krofliča in Sireca, katerega imenuje, da je tržanski bik. Ta Sirec bi rad na vsak način vtaknil Guzaja zopet v ječo, ker hoče zaslužiti Judežev denar in piti na Guzajev kožo. Ravno Sircu obeta in prisega, da mu bo na njegovem lastnem domu posvetil na nos skozi okno s tako, ki ima dve luknji. Sircu tudi dolži, da je bil on kriv, da so Guzajevi očeta pri Sv. Ani prijeli, odgnali na sodišče in ga tamkaj obsodili po nedolžnem.

Maščevanje obljudbla v prvem pismu tudi šentjurškemu doktorju, ker nanj pošilja in ščuje žandarje. Nadalje še našteva imena vseh onih Šentjurčanov, ki so baje zakrivili, da je zašel na kriva pota in tem se mora osvetiti in jih poslati v grob. Vsem drugim pa ne bo storil nič žalega. Os

Guzajev drugo pismo je mnogo krajše od prvega in brez naslova. Začne popisovati, kako so razpisale oblast na njegovo glavo 150 gld. Zmerja oblast, ker ga je žigala kot razbojnika, a to on ni, ker še ni nobenega pričakal ob cesti in ga oropal. Pravi, da od Vseh svetnikov pa do tedaj, ko to piše, je obiskal samo dva ptiča in ju nekoliko oskubil. Oba sta bila še kaj pernata, a ju ni oropal, ampak okradel na tihem. V jutro sta še le spogrešila delarno perje, a tedaj je bil on že v bližini Maribora.

Na Jezercih so ga dolžili, da je napravil »falsch kontrot«, a ni. Kačerjeva Mica na Jezercih tudi boljšega ni vredna, nego »falsch kontrotka«, ker njena koča je Guzajeva last in on bi tisto Mico razsekal na drobne kosce radi nezvestobe, ako se kje srečata. Na smrt in dušo se Kolne, da ni bil že celih 18 let v fari Dobje in najmanj pa v tistih prekletih Jezercih, katere naj ubije gromska strela. Jezerc ne bo videl nikdar več, nikakor pa si noče oskruniti svojih oči s pogledom na tisto prokleto suho Mico, ki mu je tolikanj prisegala zvestobo, a ga je pa v istini po babje prevarila.

Drugo pismo sklepa z željo, da bi rad živel tako dolgo, da bi gledal pred seboj kar celo vojaško kompanijo in bi se poskusil s pravim sovražnikom. Glede poveljevanja se on ne boji nobenega avstrijskega stotnika, še obrsta ne.

To pismo zaključuje žlostinku na uboge kmene, katere dere gospaska z dayki in vendar živi ne morejo pod zemljo. Gospaska si redi sama sovražnike in ravno ti jo bodo ugonobili. Siromak je prisiljen, da krade in rupa. Eni imajo polne mize najboljših jedi; druga reva pa se spravi spat s teškim želodcem.

Drugo pismo konča brez pozdrava.

Tretje pismo je naslovljeno: Dragi vsi moji prijatelji!

Tem svojim dragim prijateljem, katerih je dosti in ki pravijo, da on ni kriv vsega, česar ga dolžijo, pravi in jih zagotavlja, da imajo prav in on jih ljubi, akoravno jih le malo pozna. Tem prijateljem, ki ga prav sodijo, naj rodi zemlja prav obilno, žitno polje ter vinske gorice naj razveseljujejo njihova srca, ker so pošteni in veselja ter radosti vredni.

Nato svari, kakor že omenjeno, požigalce pred požigi in tatovci daje ta-le dober nauk: Vse tate prosim, ne kradite pri ubogih ljudeh. Jemljite le takim, ki imajo dovolj, ali pa hudobne jezike. Pridnim, ki tate toliko ne sovražijo, ne kradite, pustite jih pri miru!

V tem pismu zmerja zopet čez duhovščino in šeju nad njo vse pravoverne tatove in požigalce. Ko si je izlil jezo nad »farji«, pa prisega, da je njegov trden sklep: oblasti ga ne bodo dobile v roke živega, branili se bo do zadnje kaplje krvi, saj njegovi sovražniki niso Turki ali Rusi, ampak »Fanghundi«, ki pa nimajo pasjih nosov. On se še upa bivati na Štajerskem celih 10 let, a ga ne bodo dobili.

Našteta, kje vse se zadržuje dnevno, a ga ne morejo zvohati, ker so tako neumni, da se jim celo lahko sedi na njihovih petelinovih klobukih.

Nato omenja čenče o skrivanju pod ženskimi krili in preide na opis prave ljubezni dekleta do fanta. Svari fan-te pred zapeljivimi obljubami deklet in jim navaja kot svetilen vzgled pred ženskim medom samega sebe, ker ga je tako bridko prevarila gromska baburica.

Klub razočaranju v ljubezni pa je vendar le naletel na žensko rožico. Žal mu je samo, da ni našel v tem velikem svetovnem vrtu te rožice že pred 20 leti. Ona ga žarkočasi v žalostnih in veselih urah. Vredna je zlata in dragega kamenja. Med milijon deklet ni takega, kot jo ima sedaj ravno on. Pri pogledu na to zvesto ljubico ga pa žalosti zavest, da je klub ljubezni vendar le nesrečen, ker se ne sme gibati po svetu pošteno in prosto po svoji volji. Prva Guzajeva stopinja na pogubnosno pot je bila nezvestoba deklin, druga pa njegovi sovražniki, ki so ga primorali v tolovajstva. Sovražnikov ne bo pozabil. Škodo jim je želetel in škodo jim dela.

Eni pravijo o njem, da je dobrega srca, gorje onemu, ki se mu zameri. Guzaj ljubi samo dobre prijatelje in le-ti naj ostanejo srečni — poguba pa vsem sovražnikom!

Ob koncu tega pisma pa postane pesniško navdahnjen in opisuje spomladansko ustajanje narave iz zimskega spanja.

Klub zimi se je on v tem žalostnem času prav dobro zahvalil v prijetni družbi in čital časnike ter zvedel marsikaj novega.

Tretje pismo sklepa z že omenjenima dvema kiticama na svojo ljubico, ki jo celo imenuje brezo na svetopisemskem Libanonu.

Tretje pismo je podpisano z njegovim polnim imenom: Franc Guzaj, skrivalec — a ne pa razbojnik.

Cetrti — nemško in zadnje pismo.

Guzajev četrti pismo je zopet brez naslova in iz njega zrcali Guzaj kot boljševski modrijan. Svoje modronjanje skuša zaviti v nekako pesniško obliko. Pismo je pisano v zelo lepi ter pravilni nemščini in nem je dokaz, da je Guzaj marsikaj čital in tako v prostih urah rad v modrijanski obliki pesnil. To pismo kaže tudi nekako celoto brez skakanja od ene misli do druge in redi tega ga hočem podati čitateljem v skoro dobesedni prestavi. Pismo se glasi takole:

»V nepreglednem svetovnem prostoru se giblje naša zemlja. Jaz hočem napraviti samo nekak pregled in drugo prezreti.

V srcu živalstva je marsikaj žalostnega upeljanega. Od človeka, ki stoji na najvišji stopinji, do najmanjšega črva v prahu — med obema vladata zavist in maščevalnost. Vendar kažejo živali ljubezen do živali enake vrste, a največja žival maščevalnosti je — človek. Po naukah prednikov je človek izoljan ter izobražen, da mora biti najbolj surova žival — on uničuje vse — črve v prahu in tudi svoje soljudi.

Enako pravico ima vse na zemeljski obli, a žalibog je to že davno izginilo in veliko živalskih ljudi je že pozabilo, kaj da so.

Ljudje čutijo verigo suženjstva, a vendar ne vejo, kdo je temu vzrok. Tožijo radi velikih davkov in drugih plačil, tako, da že ni mogoče več životariti in se pogrezajo počasi smrti nasproti.

Le ozrimo se okrog po zemlji; našli bomo povsod žalost ter bolest.

Sprejeta ter ustvarjena oblast vsiljuje na krut način nižnemu ter ubogemu ljudstvu suženjsko verigo, mu izsejava kri, nekako uničena životari uboga stvar in čaka na smrtni zamuhljaj.

Kakor ne prizanaša kosec nobeni cvetlici, nobena roparska ptica ne tiču pevcu in ne izpusti več najbolj pisanega tička, ako ga drži enkrat v svojih kremljih, tako ima tudi umetno narejena in prisvojena oblast svoje »Fanghunde« (žandarje). Ti žandarji se klatijo noč in dan okrog in kjer je le količaj mogoče, se polastijo uboge žrtve, seve, v imenu postave ter pravice.

Tako dolgo, dokler sta izginila ljubezen ter pravica — ti dve sestri in se ne bosta vrnila — gorje — gorje! — ubogemu — zapuščenemu ljudstvu . . .

Okrog razposlani žandarji so veliko bolj kruti nego kosec, ki pokosi lepe cvetlice, kajti cvetlice so neobčutljive. So pa tudi cvetlice, ki imajo občutljivost, veliko žalostneje torej, ker so izpostavljene maščevalnosti . . . O, ko bi bilo človeško srce neobčutljivo!

Zandarji ne poznajo usmiljenja. Oni uničujejo cele družine in pahnejo toliko nedolžnih žrtv radi hudobnih jezikov v sramoto teruboštvo. Tisočkrat slabši je večkrat žandar nego pa ona žrtve, katero žene pred sodišče ter jo pahne v ječo.

Kosec uniči cvetlico s koso, ona ovne ter usahne in pozabljenja je; cvetlice srčne občutljivosti pa so prodane v ječi počasnemu ginevanju — nobenemu ni prizanešeno, ne otroku v materinem telesu, ne onemu v materinem naročju. Matere prisilijo iz otroške postelje, da mora kaj prvi dan po porodu v ječo, večkrat čisto po nedolžnem, zastonj so vse njihove prošnje, vse njihove solze. O ti nesrečna človeška zaleda z neusmiljenim ter neprizanesljivim srcem!

Strela iz neba bi morala ubiti koj prvi dan po porodu takega otroka, ki hoče postati v poznejšem življenju sovražnik sočloveka.

Vzamimo kot primer solnce. Solnce ne stori nikomur nič žalega. Vsakemu dobrohotno dovoljuje dnevno svetlogo, katere se vsakdo veseli, a ti človek — črv zemlje pa moraš biti tako krut!

Poglejmo nekoliko žrtve, ki morajo zapuščene ječati po ječah, zaničevane od vsakogar. Žandarmi nobenemu ne prizanašajo, ki postane njihova žrtve, a kljub temu sedi tudi veliko žandarmov po ječah, ki so bili poprej največji sovražniki človeštva. Starega, že odslovljenega »Fanghunda« ujame zopet mlajši ter ga pelje v kletko. Le poglejte po jetnišnicah, našli in videli boste tamkaj več nego dovolj žandarmov in še celo oficirjev. Tako je in tako se spreminja svet v najboljši smeri.

Toplo solnce naj otemni in naj uniči vse od najmanjšega do največjega!

Guzaj I. r.

Podal sem tokrat za Božič čitateljem »Gospodarja« nekaj bolj suhoperen pregled Guzajevega življenja in duševnega delovanja znamenom, da javnost površno seznam s tolovajskim značajem človeka, ki še vedno živi med nezadovoljnim narodom kot nekaj posebnega in tajinstveno čarobnega.

Prihodnje leto bom v podlistkih zabeležil še marsikatero bolj smešno iz Guzajevega življenja in delovanja.

Januš Golč:

Strah v vrbovem štoru.

Na zagorski strani preko Sotle na Buršičevem travniku in v katarinski fari stoji še najbrž danes ogromna vrba. Debela je bila, ko sem jo še jaz ogledoval s Štajerske strani, kakor kak slavonski hrast, a štorasta in je imela močno debele veje, je že menda ni nikdo obsekoval v mladosti. Kedaj in kedaj je bila usnjena, ni vedel nikdo od najstarejših povedati. Vrba je stala pred kakimi 50 leti na križpotu, a pozneje so ljudje prestavili pešpot precej daleč od nje in to iz strahu.

Govorilo se je in gotovo še danes gre ta glas po Zagorju, da pri tej vrbi straši ponoči, stoka ter jadikuje, da bi pretresla groza tudi najbolj hrabrega junaka.

Pred mnogimi leti so Zagorci kosili krog vrbe in položili košaro, v kateri je bila potica, na vrbo. Potico je ovohal izlakan pes, ki je slučajno tekel mimo, se zagnal v skoku na vrbo in košaro po potico, a je padla: košara, potica ter pes v vrbov štor. Cvilčemmu psu so hiteli na pomoč, ga potegnili iz štora in pes je prinesel mesto potice iz štora — človeško lobanjo. Hrvati so kar ostromeli, ko je spustil pes lobanjo iz gobca na tla ter jo ubral proti domu. Dolgo je trpel, predno se je osokolil eden od košcev toliko, da se je upal po košaro in potico. Niti košare, niti potice ni bilo, pač pa je izmetal iz štora ostale dele človeškega kostenjaka. Hrvati so dali vse kosti zopet nazaj v štor, potice in košare ni bilo, pač pa je od tedaj začelo pri vrbi strašiti kar po cele noči.

Iz smrtnega spanja prebujeni kostenjak je iskal pomoči v temnih nočeh ter se s stokom ter ječanjem obrnil do vsacega, ki se je upal v nočni tmini mimo vrbe.

Tako se glasi prva povest o tej strašni vrbi na Buršičevem travniku in ni ga odraslega Zagorca, ki bi

je ne bil slišal, ali celo okusil nočne grozote tega štor-natega drevesa.

Pred dobrimi 50 leti se je upal strah že ob večni luči in v pol mraku kar nad 16 Zagork, ki so se vračale iz Štajerskega mlina. Z verigo je rožljalo po štoru ter kričalo na pomoč tako grozno, da so pometale Zagorce vse od sebe, kar so nesle iz Štajerskega in odbežale v divjem teku vsaka proti svojem domu. Drugi dan za tem so našli Hrvati na travniku okrog vreče in korbice moke, ki so jih pometale prejšnji večer Hrvatice in povrh je še ležala tik vrbe rjasta veriga, iz vrbinega štora je bil izčesenjen precejšen kos — vidni znaki, da je moral res grozno strašiti — . Povest o tem drugem strahu v štornati vrbi, ki se je upal kar na celo kopico ljudi z verigo, se je kot blisk raznesla po zagorski ter Štajerski strani. Posledica teh govorov je bila: nikdo se ni upal več mimo te vrbe, še po dnevu ne, kaj še le po noči. Iz strahu so takoj za tem prestavili Zagorce križpot daleč proč od vrbe. Vrba je torej samevala in še najbrž danes sameva nad 50 let. Strahovi se še baje oglašajo iz vrbe, a ne več tako glasno ter strašno kot poprej, ko so bili potniki prisiljeni, da so hodili tik mimo vrbe.

To štornato vrbo sem gledal tudi jaz večkrat, a samo iz Štajerske strani, do nje nišem upal in to iz strahu ne!

Po celem hrvatskem Zagorju in po vseh obsoletskih krajih, vaseh ter hišah je gotovo še v svežem spominu Kajbičev Imbra. Reva stara je šepavšča s sključenimi koleni opiraje se na dve nizki palici. Nosil je na hrbitu butaro cekrov, katere je sam pletel po zimi iz razgovorne ter jih razpečaval okrog na spomlad, poletje in jesen. Razven cekre pesti je znal tudi lončene lonce vezati, ponve maščiti in za mlatiče popravljati rodosede in vezati iz usnja goške za cepe. Bil je dobrodušen ter šaljiv starec, ki je bil vkljub skljčenosti vedno dobrevolje. Prenašal je nedolžne novice od niše do hiše in baš radi dobrohotnosti, šaljivosti in ustnega novičarstva je bil vsaki hiši dobrodošel. Imel je dovolj opravka, kamorkoli je prišel, mudil se je pri kaki bolj imoviti hiši tudi po cel teden. Ženske so mu postregle radevolje, ob gospodarjev je dobil pijače ter tobaka za svojega čuka, pri slovesu pa mu je zdrknilo v žep tudi kaj okroglega. Kreval je leta in leta po naših spodnjih krajih, kjer ga je poznaščo staro ter mlado, bil je vsem v veselo razvedrilo. Še kot otrok sem najrajši sedel pri njem na tleh, ako je babici piske vezal in mi pripovedoval o slavonskih hrastih, ki so tako debeli, da jih trije moški ne obsežejo in o slavonskih tolovajih, ki se skrivajo ter potikajo in ropajo po onih, za naše pojme nerazumljivo bogati krajih. Pri večerji pa je tudi družini in težakoni take pravil, da so se vsi za trebuhe držali in se še v sanjah glasno krohotali. Bil je pač pravcata obsoletska posebnost in dobričina, katere pogloma že vse izumirajo in jim menda ne bo naslednikov.

Ko sem se povrnil iz svetovne vojne na očetov dom, nas je zopet obiskal za en cel teden Imbra. Nekaj čisto nerazumljivega je bila zanj vojna in vedno je tiščal v mene, da sem mu pripovedoval vojne doživljaje. Pri vojnih povestih je neverjetno zmigoval z glavo, jemal čuka iz ust, štrkal silno po tleh in bil resnega mnenja, da je radi zlobe človeštva prišel čas za sodni dan.

Necega poletnega popoldne sva se zopet pomenovala pred hišo na trati pod jablano, kjer je Imbra piske vezal, o vojni, rekvizicijah in pomanjkanju topaka ter šibic. Imbra ni mogel razumeti teh medvojnih — žalostnih razmer in jaz sem se ga hotel otresti radi njegove nevere z opazko: zadovoljen bodi, da si kruljav ter star, sicer bi tudi bežal po Galiciji in se stiskal po strelskih jarkih kje ob Soči. Imbra je potegnil iz ust čuka, pljunil, me grdo pogledal in rekel: »Kaj vraga? Mar misliš, da nisem bil soldat v mladih letih? Kot Zagorec sem spravil celo do «firerja» (četovodje), še le pozneje me je skljčilo.«

Jaz sem bil do tedaj vedno prepričan, da je Imbra hrom od mladosti, a tokrat sem prvič slišal, da bi naj bil drugače. Imbra je uganil moje dvome, me še enkrat ostro pogledal in rekel: »Gospod duhovskega stanu si, radi tega ti bom povedal, kar še nikomur nisem. Molčati moraš o mojem doživljaju, dokler ne umrem in seveda tudi pisati smeš o zadevi še le tedaj, ko bodo črvi in kriti moji vsakdanji gosti.«

Obljubil sem in Imbra je začel svojo za vse Obsoletske zanimivo povest:

»Imam jih že blizu sedemdeset, a kot otrok in fant sem bil raven kot sveča. Kakor vsak Zagorec, sem bil tudi jaz vojak, in to kar cela tri leta. Do «firerja» sem jo spravil. Med vojaš

